

Na osnovu člana 16. i 61. stav (2) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02, 102/09 i 72/17), člana 14. stav (1) Zakona o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 39/09 i 25/18), vršitelj dužnosti generalnog direktora Direkcije za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine donosi

**PRAVILNIK
O UTVRĐIVANJU ZAHTJEVA I UPRAVNIH
POSTUPAKA U VEZI SA AERODROMIMA**

Član 1.

(Predmet i područje primjene)

- (1) Ovim pravilnikom utvrđuju se detaljna pravila o:
 - a) uvjetima za uspostavljanje i obavještanje podnosioca zahtjeva o osnovama za certifikaciju primjenjivim na aerodrom kako je utvrđeno u Aneksu II i Aneksu III ovog pravilnika;
 - b) uvjetima za izdavanje, održavanje, izmjenu, ograničavanje, suspendovanje ili ukidanje potvrda za aerodrome, potvrda za organizacije odgovorne za rad aerodroma, uključujući operativna ograničenja povezana sa posebnim karakteristikama aerodroma kako je utvrđeno u Aneksu II i Aneksu III;
 - c) uvjetima za rad aerodroma usklađenim sa bitnim zahtjevima navedenim u Aneksu V ovog pravilnika;
 - d) odgovornostima imatelja potvrda kako je navedeno u Aneksu III ovog pravilnika;
 - e) uvjetima za prihvatanje i zamjenu postojećih potvrda aerodroma koje je izdala BHDCA;
 - f) uvjetima za odluku da se ne dopuste izuzeća iz člana 1. stav (5) tačka a) ovog pravilnika, uključujući kriterije za aerodrome na kojima se vrši prijevoz tereta, obavještanje o izuzetim aerodromima i pregled odobrenih izuzeća;
 - g) uvjetima pod kojima se operacije zabranjuju, ograničavaju ili koje su predmet određenih uvjeta u interesu sigurnosti letenja kako je navedeno u Aneksu III ovog pravilnika;
 - h) određenim uvjetima i postupcima u vezi sa izjavom pružatelja usluga upravljanja platformom i nadzora nad njima iz člana 7. stav (2) ovog pravilnika kako je utvrđeno u Aneksu II i Aneksu III ovog pravilnika;
 - i) projektovanju, održavanju i radu aerodroma, uključujući opremu povezanu sa sigurnošću koja se upotrebljava na tim aerodromima, koji se nalaze na području na kojem se primjenjuje ECAA sporazum i koji:
 - 1) su otvoreni za javnu upotrebu,
 - 2) služe za komercijalni zračni prijevoz, i
 - 3) imaju asfaltiranu instrumentalnu poletno-sletnu stazu dužine 800 metara ili više ili služe samo za helikoptere koji koriste instrumentalne postupke prilaza ili odlaska;
 - j) projektovanju, proizvodnji, održavanju i radu aerodromske opreme povezane sa sigurnošću koja se upotrebljava ili je namijenjena za upotrebu na aerodromima iz tačke (i) i pružanju zemaljskih i usluga upravljanja platformom (AMS) na tim aerodromima.
- (2) BHDCA je uključena u izdavanje potvrde i nadzor nad aerodromima, operatorima aerodroma i pružateljima usluga upravljanja platformom i usklađuje se sa zahtjevima utvrđenim u Aneksu II ovog pravilnika.
- (3) Operatori aerodroma i pružatelji usluga upravljanja platformom usklađuju se sa zahtjevima utvrđenim u Aneksima III i V ovog pravilnika.

- (4) Operatori aerodroma usklađuju se sa zahtjevima utvrđenim u Aneksu IV ovog pravilnika.
- (5) Ovaj se pravilnik ne primjenjuje na:
- aerodrome za koje BHDCA odluči da od osnovnih zahtjeva iz stava (1) tačke i) ovog člana izuzme projektovanje, održavanje i rad aerodroma i opremu povezanu sa sigurnošću koja se upotrebljava na tom aerodromu ako taj aerodrom godišnje nema više od 10 000 putnika u komercijalnom zračnom prijevozu ni više od 850 kretanja povezanih sa operacijama teretnih zrakoplova, pod uvjetom da BHDCA osigura da se takvim izuzećem ne ugrožava usklađenost sa bitnim zahtjevima iz člana 4;
 - aerodrome ili dijelove aerodroma i opremu, osoblje i organizacije koje kontroliše i kojima upravlja vojska, izuzev aerodroma ili dijelova aerodroma i opreme, osoblja i organizacija koji su otvoreni za civilnu i javnu upotrebu za koje BHDCA osigurava da pružaju nivo sigurnosti letenja i interoperabilnosti sa civilnim sistemima koji je podjednako djelotvoran kao onaj koji proizilazi iz primjene bitnih zahtjeva utvrđenih u Aneksu V ovog pravilnika, a ne dovodeći u pitanje državne sigurnosne interese ili interese odbrambene politike.

Član 2.
(Definicije)

- (1) Za potrebe ovog pravilnika primjenjuju se sljedeće definicije:
- Aerodrom** (aerodrome): označava određeno područje (uključujući sve zgrade, instalacije i opremu) na zemlji ili na vodi ili na nepokretnoj, priobalnoj ili plutajućoj podlozi, namijenjeno za potpuno ili djelimično slijetanje, polijetanje i kretanje zrakoplova po površini;
 - Avion** (airplane): označava zrakoplov teži od zraka na motorni pogon, koji dobija silu uzgona u letu pretežno aerodinamičkom reakcijom na površinama koje ostaju nepokretne u određenim uvjetima leta;
 - Zrakoplov** (aircraft): označava napravu koja se održava u atmosferi zbog reakcije zraka, osim reakcija zraka u odnosu na zemljinu površinu;
 - Platforma** (apron): označava odedeno područje namijenjeno za smještaj zrakoplova u svrhu ukrcavanja ili iskrcavanja putnika, utovara ili istovara pošte ili terete, snabdijevanja gorivom, parkiranja ili održavanja;
 - Usluga upravljanja platformom** (Apron Management Service – AMS): označava uslugu upravljanja aktivnostima i kretanjem zrakoplova i vozila na platformom;
 - Stručni nadzor** (audit): označava sistematičan, nezavisan i dokumentovan postupak za pribavljanje dokaza i njihovu objektivnu procjenu kako bi se utvrdilo u kojoj mjeri su usklađeni zahtjevi;
 - Certifikacijski zahtjevi** (Certification Specifications – CS): označavaju tehničke standarde koje donosi Agencija, u kojima se navode načini za dokazivanje usklađenosti sa ovim pravilnikom i drugim propisima koji regulišu ovu oblast i koje organizacija može da koristi u svrhu cerifikacije;
 - Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine - BHDCA** (Bosnia and Herzegovina Directorate of Civil Aviation - BHDCA): Nadležna zrakoplovna vlast Bosne i Hercegovine (National Aviation Authority) / Državni nadzorni organ Bosne i Hercegovine (National Supervisory Authority) / Nadležni organ (Competent Authority) sa ovlaštenjima

i nadležnostima za certifikaciju i nadzor nad aerodromima, kao i osobljem i organizacijom, neophodnim za te aktivnosti;

- Stalni nadzor** (continuing oversight): označava zadatke koje BHDCA vrši u svakom trenutku za potrebe provođenja programa nadzora u svrhu provjere da li su uvjeti pod kojima je izdata potvrda stalno ispunjeni u periodu njenog važenja;
- Dokument o prihvatanju odstupanja i poduzetim mjerama - DAAD** (Deviation Acceptance and Action Document - DAAD): označava dokument koji izdaje BHDCA sa dokazima kojima se obrazlaže prihvatanje odstupanja od certifikacijskih zahtjeva koje je izdala Agencija;
- Inspekcija** (inspection): osnovna aktivnost nadzora koja uključuje sistemsku procjenu određene karakteristike subjekta nadzora s ciljem provjere usklađenosti sa zakonom i propisima donesenim na osnovu zakona;
- Kretanje zrakoplova** (movement): označava polijetanje ili slijetanje;
- Prepreka** (obstacle): označava sve nepokretne (privremene ili stalne) i pokretne objekte ili njihove dijelove koji:
 - su smješteni na području namijenjenom za kretanje zrakoplova po površini, ili
 - nadvisuju određenu površinu namijenjenu za zaštitu zrakoplova u letu, ili
 - se nalaze izvan tih određenih površina a koji su ocijenjeni kao opasni za zračnu plovidbu;
- Površina ograničenja prepreka** (obstacle limitation surface): označava površinu kojom su definisane granice do kojih objekti mogu prodirati u zračni prostor;
- Površina zaštite od prepreka** (obstacle protection surface): označava površinu uspostavljenu za sistem za pokazivanje nagiba vizuelnog prilaza, iznad koje objekti ili istureni dijelovi postojećih objekata nisu dozvoljeni osim ako je, prema mišljenju odgovarajućeg organa, novi objekat ili istureni dio zaštićen postojećim nepomičnim objektom;
- Certifikacija** (certification): označava postupak utvrđivanja usklađenosti podnosioca zahtjeva sa primjenljivim zahtjevima sadržanim u Zakonu o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine i propisima donesenim na osnovu tog zakona;
- Potvrda** (certificate): dokument koji izdaje BHDCA kao rezultat certifikacije;
- ECAA sporazum** (Multilateral Agreement on the Establishment of a European Common Aviation Area - ECAA): Multilateralni sporazum između Evropske zajednice i njenih država članica, Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, Republike Island, Republike Crne Gore, Kraljevine Norveške, Rumunije, Republike Srbije i Misije privremene uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu (u skladu sa rezolucijom Vijeća sigurnosti UN 1244 od 10. juna 1999. godine) o uspostavljanju zajedničkog evropskog zračnog područja ("Službeni glasnik BiH", broj 2/07);
- Država ECAA područja**: država članica Multilateralnog sporazuma između Evropske zajednice i njenih država članica, Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, Republike

- Island, Republike Crne Gore, Kraljevine Norveške, Rumunije, Republike Srbije i Misije privremene uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu (u skladu sa rezolucijom Vijeća sigurnosti UN 1244 od 10. juna 1999. godine) o uspostavljanju zajedničkog evropskog zračnog područja ("Službeni glasnik BiH", broj 2/07);
- u) **Agencija**: Agencija Evropske unije za sigurnost zračne plovidbe (European Aviation Safety Agency – EASA);
- v) **Komisija** (European Commission): Evropska komisija;
- z) **Smjernice** (Guidance Material – GM): označavaju neobavezujući materijal kojim se osigurava objašnjenje i tumačenje o tome kako ispuniti zahtjeve sadržane u propisima, Prihvatljivim načinima usklađivanja i CS-ovima. Sadrže informacije, uključujući primjere, za pomoć korisniku u tumačenju i primjeni propisa, Prihvatljivih načina usklađivanja i CS-a;
- aa) **Kvalificirani subjekt** – označava svako akreditirano fizičko ili pravno lice kojem se mogu dodijeliti određeni zadaci certifikacije ili nadzora od strane, u ime i pod kontrolom i odgovornošću BHDCA;
- bb) **Sigurnost letenja** (Safety) - stanje u kojem su rizici povezani sa zrakoplovnim aktivnostima smanjeni i kontrolisani do prihvatljivog nivoa;
- cc) **Zrakoplovna sigurnost** (Security) - zaštita od akata nezakonitog djelovanja protiv ljudi, objekata i podataka u civilnom zrakoplovstvu;
- (2) Nezavisno od stava (1) ovog člana, određeni termini, za potrebe ovog pravilnika, tumače se u skladu sa tačkama 2. i 3. Aneksa II ECAA sporazuma:
- a) Zajednica znači evropska zajednička zrakoplovna oblast,
- b) Pravo Zajednice, pravni propisi Zajednice, dokumenti Zajednice i EZ ugovor znače ECAA sporazum,
- c) Aerodrom Zajednice znači aerodrome koji se nalazi u evropskoj zajedničkoj zrakoplovnoj oblasti,
- d) Službeni glasnik Evropskih zajednica ili Službeni glasnik Evropske unije znači službeni glasnik ugovornih strana,
- e) Zrakoplovni prijevoznik zajednice znači ECAA zrakoplovni prijevoznik,
- f) Država/e članica/e označava zemlje članice EZ i ECAA partnere.
- (3) Dodatne definicije utvrđene su u Aneksu I, a za potrebe Aneksa II, Aneksa III, Aneksa IV i Aneksa V ovog pravilnika.
- Član 3.
(Nadzor nad aerodromima)
- (1) BHDCA je nadležni organ za izdavanje potvrde i nadzor nad aerodromima, kao i osobljem i organizacijom neophodnim za te aktivnosti.
- (2) U skladu sa Zakonom o zrakoplovstvu, BHDCA je nezavisna od operatora aerodroma i pružatelja usluga upravljanja platformom. Nezavisnost je osigurana razdvajanjem nadležnosti između BHDCA, operatora aerodroma i pružateljima usluga upravljanja platformom. BHDCA izvršava obaveze iz svoje nadležnosti nepristrasno, nezavisno i transparentno.
- (3) Ako Bosna i Hercegovina imenuje više od jednog subjekta za nadležnog organa, sljedeći uvjeti moraju biti ispunjeni:
- a) svaki nadležni organ odgovoran je za posebne određene zadatke i utvrđeno geografsko područje, i
- b) uspostavlja se koordinacija između tih organa kako bi se osigurao djelotvoran nadzor nad svim aerodromima i operatorima aerodroma, kao i pružateljima usluga upravljanja platformom.
- (4) BHDCA, odnosno nadležni organi, koji su imenovani u skladu sa prethodnim stavom, imaju potrebne sposobnosti i resurse za ispunjavanje zahtjeva na osnovu ovog pravilnika.
- (5) U skladu sa Pravilnikom o nadzoru u civilnom zrakoplovstvu, inspektori i ovlaštena lica BHDCA ne učestvuju u provođenju nadzora nad subjektima nadzora ukoliko to provođenje nadzora može predstavljati potencijalni sukob interesa, posebno ako je u pitanju porodični ili finansijski interes.
- (6) Osoblje koje BHDCA ovlasti za provođenje certifikacije i/ili nadzora, ovlašteno je za vršenje najmanje sljedećih zadataka:
- a) pregled dokumentacije, podataka, postupaka i svih drugih materijala relevantnih za provođenje poslova certifikacije i/ili nadzora,
- b) uzimanje kopija ili izvoda iz takve dokumentacije, podataka, postupaka i drugog materijala,
- c) traženje usmenog obrazloženja na licu mjesta,
- d) ulazak na aerodrome, u odgovarajuće prostorije, operativne lokacije ili druga odgovarajuća područja ili prijevozna sredstva,
- e) vršenje stručnog nadzora, istraga, ispitivanja, vježbi, procjena i inspekcija,
- f) poduzimanje ili pokretanje mjera prinudnog izvršenja, prema potrebi.
- (7) Zadaci iz stava (6) ovog člana provode se u skladu sa Pravilnikom o nadzoru u civilnom zrakoplovstvu.
- Član 4.
(Bitni zahtjevi)
- Aerodromi, aerodromska oprema povezana sa sigurnošću, rad aerodroma i pružanje zemaljskih usluga i usluga AMS-a na aerodromima iz člana 1. stav (1) tačka i) ovog pravilnika moraju biti u skladu sa bitnim zahtjevima navedenima u Aneksu V.
- Član 5.
(Certifikacija aerodroma)
- (1) Za rad aerodroma potrebna je potvrda. Tom potvrdom obuhvata se aerodrom i njegova oprema povezana sa sigurnošću, osim ako je oprema povezana sa sigurnošću obuhvaćena izjavom ili potvrdom iz člana 6. stav (1) tačka a), odnosno tačka b).
- (2) Potvrda iz stava (1) ovog člana izdaje se na zahtjev kada je podnositelj zahtjeva dokazao da:
- a) je aerodrom u skladu sa ovim pravilnikom i drugim propisima koji regulišu ovu oblast i sa osnovom za certifikaciju aerodroma utvrđenom u stavu (5) ovog člana, i
- b) aerodrom nema osobinu ili karakteristiku koja ga čini nesigurnim za rad.
- (3) Potvrda iz stava (1) ovog člana može se izmijeniti i dopuniti kako bi se uključile promjene u vezi sa aerodromom ili njegovom opremom povezanom sa sigurnošću u skladu sa ovim pravilnikom i drugim propisima koji regulišu ovu oblast.
- (4) Potvrda iz stava (1) ovog člana može se ograničiti, suspendovati ili ukinuti u skladu sa ovim pravilnikom i drugim propisima koji regulišu ovu oblast kada aerodrom ili njegova oprema povezana sa sigurnošću više nisu u skladu sa pravilima i postupcima za izdavanje i održavanje takve potvrde.
- (5) Osnova za certifikaciju aerodroma sastoji se od sljedećeg:

- a) primjenjivih certifikacijskih zahtjeva u odnosu na vrstu aerodroma,
 - b) onih odredbi primjenjivih certifikacijskih zahtjeva za koje je priznat jednak nivo sigurnosti letenja,
 - c) posebnih detaljnih tehničkih specifikacija koje su potrebne kada se na osnovu osobina projekta određenog aerodroma ili iskustva u radu pokaže da je bilo koji certifikacijski zahtjev iz tačke a) ovog stava neadekvatan ili neodgovarajući za osiguranje usklađenosti sa bitnim zahtjevima iz člana 4. ovog pravilnika.
- (6) Dokumentaciju u vezi sa postupkom certifikacije BHDCA čuva trajno.

Član 6.

(Aerodromska oprema povezana sa sigurnošću letenja)

- (1) Uzimajući u obzir predmet i cilj ovog pravilnika, kao i rizik predmetnih aktivnosti, od organizacija uključenih u projektovanje, proizvodnju i održavanje aerodromske opreme povezane sa sigurnošću koja se upotrebljava ili se namjerava upotrebljavati na aerodromima koji su predmet ovog pravilnika može se zahtijevati da:
 - a) daju izjavu o tome da je takva oprema u skladu sa detaljnim specifikacijama utvrđenima u skladu sa ovim pravilnikom i drugim propisima iz ove oblasti, ili
 - b) imaju potvrdu u vezi sa tom aerodromskom opremom povezanom sa sigurnošću.
- (2) Potvrda iz stava (1) tačka b) ovog člana izdaje se na osnovu zahtjeva kada je podnositelj zahtjeva dokazao da je oprema u skladu sa detaljnim specifikacijama utvrđenima u skladu sa ovim pravilnikom i drugim propisima koji regulišu ovu oblast donesenim radi osiguranja usklađenosti sa bitnim zahtjevima iz člana 4. ovog pravilnika.
- (3) U potvrdi iz stava (1) tačka b) ovog člana navode se funkcionalnosti opreme. Navedena potvrda može se izmijeniti i dopuniti kako bi se odrazile promjene tih funkcionalnosti u skladu sa ovim pravilnikom i drugim propisima koji regulišu ovu oblast.
- (4) Potvrda iz stava (1) tačka b) ovog člana može se ograničiti, suspendovati ili ukinuti u skladu sa ovim pravilnikom i drugim propisima koji regulišu ovu oblast ako oprema više nije u skladu sa pravilima i postupcima za izdavanje i održavanje takve potvrde.

Član 7.

(Organizacije)

- (1) Organizacije odgovorne za rad aerodroma predmet su certifikacije i izdaje im se potvrda. Navedena potvrda izdaje se nakon podnošenja zahtjeva, kada podnositelj zahtjeva dokaže da je usklađen sa ovim pravilnikom i bitnim zahtjevima iz člana 4. ovog pravilnika. U potvrdi se navode privilegije dodijeljene certificiranoj organizaciji i područje primjene potvrde.
- (2) Organizacije odgovorne za pružanje zemaljskih usluga i usluga AMS-a na aerodromima, koje su predmet ovog pravilnika, daju izjavu o vlastitoj sposobnosti i raspolaganju sredstvima za ispunjavanje odgovornosti povezanih sa uslugama koje pružaju u skladu sa bitnim zahtjevima iz člana 4. ovog pravilnika.

Član 8.

(Odstupanja od certifikacijskih zahtjeva)

- (1) BHDCA može do 31. decembra 2024. godine prihvatiti zahtjeve za izdavanje potvrde, koji uključuju odstupanja od certifikacijskih zahtjeva koje je izdala Agencija i preuzela BHDCA, ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
 - a) odstupanja nisu okvalificirana kao slučaj jednakog nivoa sigurnosti letenja iz ADR.AR.C.020, ni kao

slučaj posebnog uvjeta iz ADR.AR.C.025 Aneksa II ovog pravilnika,

- b) odstupanja su postojala prije stupanja na snagu ovog pravilnika,
 - c) odstupanja su u skladu sa bitnim zahtjevima iz Aneksa V ovog pravilnika i dopunjuju se, prema potrebi, mjerama umanjenja i korektivnim aktivnostima,
 - d) završena je dodatna procjena sigurnosti letenja za svako odstupanje.
- (2) BHDCA objedinjuje dokaze koji pomažu u ispunjavanju uvjeta iz stava (1) u dokumentu o prihvatanju odstupanja i poduzetim mjerama (DAAD). DAAD se prilaže uz potvrdu. BHDCA utvrđuje period važenja DAAD-a.
 - (3) Operator aerodroma i BHDCA utvrđuju da se uvjeti iz stava (1) ovog člana nastavljaju ispunjavati. Ako to nije slučaj, DAAD se mijenja i dopunjuje, suspenduje ili povlači.

Član 9.

(Zaštita okoline aerodroma)

- (1) BHDCA koordinira aktivnosti u vezi sa uticajem koji na sigurnost letenja imaju objekti koji se trebaju izgraditi unutar površina ograničenja prepreka i površina zaštite od prepreka i ostalih površina povezanih sa aerodromom.
- (2) BHDCA koordinira aktivnosti u vezi sa uticajem koji na sigurnost letenja imaju objekti koji se trebaju izgraditi izvan površina ograničenja prepreka i površina zaštite od prepreka i ostalih površina povezanih sa aerodromom, a koje premašuju visinu koju je utvrdila BHDCA.
- (3) Bosna i Hercegovina osigurava koordinaciju zaštite aerodroma smještenih blizu nacionalnih granica s drugim državama ECAA područja.

Član 10.

(Praćenje okoline aerodroma)

U okviru svojih nadležnosti BHDCA, Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi Bosne i Hercegovine - BHANSA, aerodromski operator i lokalna zajednica provode konsultacije u vezi sa aktivnostima ljudi i upotrebom zemljišta kao što su:

- a) svaki razvoj ili promjena upotrebe zemljišta na području aerodroma,
- b) svaki razvoj koji može prouzrokovati stvaranje turbulencije izazvane preprekom koja bi mogla biti opasna za operacije zrakoplova,
- c) korištenje opasnih, zbunjujućih i zavaravajućih svjetala,
- d) korištenje visokoreflektujućih površina koje mogu prouzrokovati zaslijepljenost,
- e) stvaranje područja koja mogu podstaći aktivnost divljih životinja štetnu za operacije zrakoplova,
- f) izvori nevidljivog zračenja ili prisutnost pokretnih ili nepokretnih objekata koji mogu ometati ili negativno uticati na učinak zrakoplovnih komunikacijskih, navigacijskih i nadzornih sistema.

Član 11.

(Upravljanje opasnošću od naleta životinja)

- (1) BHDCA osigurava da se opasnosti od naleta životinja procjenjuju kroz:
 - a) uspostavljanje nacionalnog postupka za evidentiranje naleta životinja na zrakoplov i izvještavanje o tome,
 - b) prikupljanje informacija od operatora aerodroma, osoblja aerodroma i ostalih izvora o prisutnosti životinja koje predstavljaju moguću opasnost za operacije zrakoplova, i
 - c) kontinuiranu procjenu opasnosti od naleta životinja koju provodi nadležno osoblje.
- (2) BHDCA osigurava da se izvještaji o naletima životinja prikupljaju i prosljeđuju u ICAO kako bi bili uključeni u

bazu podataka informacijskog sistema ICAO o naletima ptica (IBIS).

Član 12.

(Obavješćavanje Evropske agencije za sigurnost zračne plovidbe)

- (1) BHDCA će u skladu sa svojim nadležnostima i zaključenim radnim aranžmanima sa Evropskom agencijom za sigurnost zračne plovidbe u roku od tri mjeseca od dana stupanju na snagu ovog pravilnika obavijestiti Agenciju o nazivima, lokacijama, ICAO kodovima aerodroma i nazivima operatora aerodroma, kao i o broju putnika i kretanjima tereta na aerodromima na koje se primjenjuju odredbe ovog pravilnika.
- (2) BHDCA će u skladu sa zaključenim radnim aranžmanima sa Evropskom agencijom za sigurnost zračne plovidbe i ovim pravilnikom u roku od jednog mjeseca od dana donošenja odluke o izuzimanju aerodroma iz člana 1. stav (5) tačka a) ovog pravilnika dostaviti Agenciji informaciju o aerodromima iz člana 1. stav (5) tačka a) ovog pravilnika. Informacija dostavljena Agenciji uključuje listu predmetnih aerodroma, naziv operatora aerodroma, broj putnika i kretanja tereta na aerodromu za odgovarajuću godinu.
- (3) BHDCA na godišnjoj osnovi provjerava podatke o prometu aerodroma iz člana 1. stav (5) tačka a) ovog pravilnika. Ako su podaci o prometu na tim aerodromima u posljednje tri uzastopne godine premašili podatke iz člana 1. stav (5) tačka a) ovog pravilnika, BHDCA će opozvati izuzeće i obavijestiti Agenciju o svojoj odluci.

Član 13.

(Izuzeća i odstupanja)

Nezavisno od člana 1. stav (5) tačka a) ovog pravilnika, BHDCA odobrava izuzeća i odstupanja od primjene ovog pravilnika u skladu sa Pravilnikom o odobravanju izuzeća i odstupanja od primjene podzakonskih akata koje donosi Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 88/18).

Član 14.

(Načini usklađivanja)

Ovim pravilnikom preuzimaju se prihvatljiviji načini usklađivanja, certifikacijski zahtjevi za aerodrome i smjernice koje donosi Evropska agencija za sigurnost zračne plovidbe i na koje upućuju odredbe ovog pravilnika. Navedeni dokumenti biće dostupni na internet stranici BHDCA.

Član 15.

(Dodjela zadataka kvalificiranim subjektima)

Dodjelu zadataka kvalificiranim subjektima BHDCA vrši na osnovu tačke ADR.AR.B.010 Dodjela zadataka kvalificiranim subjektima iz Aneksa II ovog pravilnika.

Član 16.

(Obrasci)

Svi potrebni obrasci, koji će se koristiti u postupku certifikacije u skladu sa ovim pravilnikom, biće dostupni na internet stranici BHDCA.

Član 17.

(Usklađivanje)

Ovim pravilnikom preuzimaju se odredbe sljedećih propisa Evropske unije:

- a) Uredba komisije (EU) br. 139/2014 od 12. februara 2014. godine o utvrđivanju zahtjeva i upravnih postupaka u vezi sa aerodromima u skladu sa Uredbom (EZ) br. 216/2008 Evropskog parlamenta i Vijeća, i
- b) Uredba (EU) 2018/1139 Evropskog parlamenta i Vijeća od 4. jula 2018. godine o zajedničkim pravilima u području civilnog zrakoplovstva i osnivanju Agencije Evropske unije za sigurnost zračne plovidbe i

izmjeni uredbi (EZ) br. 2111/2005, (EZ) br. 1008/2008, (EU) br. 996/2010, (EU) br. 376/2014 i direktiva 2014/30/EU i 2014/53/EU Evropskog parlamenta i Vijeća i stavljanju van snage uredbi (EZ) br. 552/2004 i (EZ) br. 216/2008 Evropskog parlamenta i Vijeća i Uredbe Vijeća (EEZ) br. 3922/91, odredbe koje se odnose na oblast aerodroma, član 1. stav (1) tač. (d) i e), član 1. stav (3) tačka (b), član 1. stav (5) tač. (a) i (b), član 1. stav (7) i odredbe iz Poglavlja III – Osnovni zahtjevi, Odjeljak IV – Aerodromi.

Član 18.

(Neprimjenjive odredbe)

- (1) Neprimjenjive odredbe iz Uredbe komisije (EU) br. 139/2014 od 12. februara 2014. godine o utvrđivanju zahtjeva i upravnih postupaka u vezi sa aerodromima u skladu sa Uredbom (EZ) br. 216/2008 Evropskog parlamenta i Vijeća i odredbe iz Odjeljka IV Uredbe (EU) 2018/1139 Evropskog parlamenta i Vijeća od 4. jula 2018. godine o zajedničkim pravilima u području civilnog zrakoplovstva i osnivanju Agencije Evropske unije za sigurnost zračne plovidbe i izmjeni uredbi (EZ) br. 2111/2005, (EZ) br. 1008/2008, (EU) br. 996/2010, (EU) br. 376/2014 i direktiva 2014/30/EU i 2014/53/EU Evropskog parlamenta i Vijeća i stavljanju van snage uredbi (EZ) br. 552/2004 i (EZ) br. 216/2008 Evropskog parlamenta i Vijeća i Uredbe Vijeća (EEZ) br. 3922/91 navedene su u Aneksu VI ovog pravilnika.
- (2) Odredbe iz stava (1) ovog člana primjenjuju se nakon završetka prvog prijelaznog perioda dok Bosna i Hercegovina ne ispuni sve uvjete određene u članu 2. stav (1) Protokola II ECAA sporazuma.

Član 19.

(Primjena i prestanak važenja propisa)

- (1) BHDCA, kao nadležni organ u procesu certifikacije i nadzora nad aerodromima, operatorima aerodroma i pružateljima usluga upravljanja platformom, usklađuje se sa zahtjevima utvrđenim u Aneksu II ovog pravilnika nakon stupanja na snagu ovog pravilnika.
- (2) Potvrde, koje je izdala BHDCA prije stupanja na snagu ovog pravilnika, ostaju važeće sve do izdavanja nove potvrde u skladu sa ovim pravilnikom.
- (3) Tačka ADR.AR.C.050 i tačka ADR.OR.B.060 Aneksa II i III ovog pravilnika primjenjuju se od datuma stupanja na snagu propisa u vezi sa pružanjem usluga upravljanja platformom. Tačka ADR.AR.A.015 Aneksa II i tačka ADR.OR.A.015 Aneksa III primjenjuju se na pružatelje usluga upravljanja platformom od datuma stupanja na snagu propisa u vezi sa pružanjem usluga upravljanja platformom.
- (4) Stupanjem na snagu ovog pravilnika ostaju na snazi odredbe Pravilnika o uvjetima i načinu izdavanja potvrde aerodromskog operatora ("Službeni glasnik BiH", br. 28/05, 20/11 i 76/14) i Pravilnika o aerodromima ("Službeni glasnik BiH", br. 09/11 i 101/15) i primjenjuju se na aerodrome iz člana 1. stav (5) tačka a) ovog pravilnika.
- (5) Stupanjem na snagu ovog pravilnika prestaju da važe član 1. stav (1) tač. c) i d), član 1. stav (2) tačka b), odredbe iz Dodatka III koje se odnose na oblast aerodroma i Aneks Va Dodatak III Pravilnika o zajedničkim pravilima u području civilnog zrakoplovstva i nadležnostima Evropske agencije za sigurnost zračnog prometa ("Službeni glasnik BiH", broj 45/10).

Član 20.

(Stupanje na snagu)

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj 1-3-02-2-346-10/20

10. marta 2021. godine

Banja Luka

V.d. generalnog direktora

Čedomir Šušnjar, s. r.

ANEKS I

Definicije izraza koji se koriste u aneksima od II do IV

Za potrebe ovog pravilnika primjenjuju se sljedeće definicije:

- (1) "Prihvatljivi načini usklađivanja – AMC (Acceptable Means of Compliance)" označavaju neobavezujuće standarde koje je usvojila Agencija i BHDCA preuzela ovim pravilnikom za opisivanje načina za uspostavljanje usklađenosti sa ovim pravilnikom i drugim propisima koji regulišu ovu oblast;
- (2) "Raspoloživa dužina za ubravanje i zaustavljanje – ASDA (accelerate-stop distance available)" označava dostupni dio poletno-sletne staze za polijetanje plus dužina poletno-sletne staze za zaustavljanje, ako postoji;
- (3) "Aerodromska kontrola zračnog prometa – ATC (aerodrome control service)" označava pružanje usluga kontrole zračnog prometa za aerodromski promet;
- (4) "Oprema aerodroma (aerodrome equipment)" označava svu opremu, aparate, pribor, softver ili dodatnu opremu koja se koristi ili se namjerava koristiti u izvođenju operacija zrakoplova na aerodromu;
- (5) "Zrakoplovni podaci (aeronautical data)" označavaju formalizovan prikaz zrakoplovnih činjenica, koncepata ili uputstava podesan za komunikaciju, interpretaciju, tumačenje ili obradu;
- (6) "Usluga zrakoplovnog informisanja – AIS (Aeronautical Information Service)": označava službu uspostavljenu unutar definisane oblasti pokrivanja odgovornu za pružanje informacija u zračnoj plovidbi i podataka neophodnih za sigurnu, redovnu i efikasnu zračnu plovidbu;
- (7) "Usluge u zračnoj plovidbi – ANS (Air Navigation Services)": označava usluge u zračnom prometu, usluge komunikacije, navigacije i nadzora, meteorološke usluge u zračnoj plovidbi i usluge zrakoplovnog informisanja;
- (8) "Usluge u zračnom prometu – ATS (Air Traffic Services)": označava usluge informisanja u letu, usluge uzbunjivanja, savjetodavne usluge i usluge kontrole zračnog prometa (oblasne kontrole zračnog prometa, prilazne kontrole zračnog prometa ili aerodromske kontrole zračnog prometa);
- (9) "Usluga kontrole zračnog prometa - ATC (Air Traffic Control Service)": označava usluge koje se pružaju u svrhu:
 - 1) sprječavanja sudara:
 - a) između zrakoplova i
 - b) na manevarskim površinama između zrakoplova i prepreka, i
 - 2) ubravanja i održavanja redovnog protoka zračnog prometa;
- (10) "parkirališno mjesto zrakoplova (aircraft stand)": označava područje na stajanci namijenjeno potrebama parkiranja zrakoplova;
- (11) "staza za vožnju do parkirališnog mjesta (aircraft stand taxi lane)": označava dio platforme označen kao staza za vožnju i namijenjena je isključivo da osigura prilaz zrakoplova parkirnom mjestu;
- (12) "Alternativni načini usklađivanja – AltMoC (Alternative means of compliance)": označavaju one načine usklađivanja koji pružaju alternativu postojećim prihvatljivim načinima usklađivanja ili one kojima se predlažu novi načini za uspostavljanje usklađenosti sa ovim pravilnikom i drugim propisima koji regulišu ovu oblast za koje ne postoji prihvatljiv način usklađivanja koji je usvojila Agencija i preuzela BHDCA ovim pravilnikom;
- (13) "Usluge uzbunjivanja (Alerting Service)": Usluge koje se obavljaju u cilju izvještavanja nadležnih organizacija, a odnose se na zrakoplov kojem je potrebna pomoć traganja i spašavanja i pomoć takvim organizacijama u akcijama traganja i spašavanja;
- (14) "staza za vožnju na stajanci (apron taxiway)": označava dio sistema staza za vožnju na stajanci i namijenjen je da osigura putanju za vožnju po stajanci;
- (15) "prepolje (clearway)": označava određenu pravougaonu površinu na kopnu ili vodi pod nadzorom nadležnog subjekta, odabranu ili pripremljenu kao prikladnu površinu iznad koje avion može izvesti dio svog početnog penjanja do određene visine;
- (16) "opasne robe (dangerous goods)": označavaju predmete ili supstance koji mogu predstavljati rizik za zdravlje, sigurnost, imovinu ili životnu sredinu i koji se nalaze na listi opasnih roba u Tehničkim uputstvima ili su klasificirani u skladu sa tim tehničkim uputstvima;
- (17) "Kvalitet podataka (data quality)": označava stepen ili nivo pouzdanosti da dobijeni podaci ispunjavaju zahtjeve korisnika u pogledu tačnosti, rezolucije i integriteta;
- (18) "objavljene dužine (declared distances)": označavaju:
 - "raspoloživu dužinu zaleta za polijetanje – TORA (take-off run available)",
 - "raspoloživu dužinu za polijetanje – TODA (take-off distance available)",
 - "raspoloživu dužinu za ubravanje i zaustavljanje (ASDA)",
 - "raspoloživu dužinu za slijetanje – LDA (landing distance available)";
- (19) "Usluge informisanja u letu - FIS (Flight Information Service)": označavaju usluge koje se pružaju u svrhu davanja savjeta i informacija korisnih za sigurno i efikasno odvijanje zračnog prometa;
- (20) "principi ljudskih faktora (human factors principles)": označavaju principe koji se primjenjuju u zrakoplovnom projektovanju, certifikaciji, obuci, operacijama i održavanju u cilju postizanja sigurne veze između čovjeka i drugih dijelova sistema, uzimajući u obzir ljudske mogućnosti;
- (21) "ljudske mogućnosti (human performance)": označava ljudske mogućnosti i ograničenja koja imaju uticaj na sigurnost i efikasnost zrakoplovnih informacija;
- (22) "instrumentalna poletno-sletna staza (instrument runway)": označava jednu od sljedećih vrsta poletno-sletnih staza namijenjenih operacijama zrakoplova zasnovanih na instrumentalnom prilazu:
 1. "poletno-sletna staza za neprecizni prilaz (non-precision approach runway)": poletno-sletna staza opremljena vizuelnim sredstvima i barem jednim nevizuelnim sredstvom namijenjenim za operacije slijetanja na osnovu operacija instrumentalnog prilaza tipa A,
 2. "poletno-sletna staza za precizni prilaz, kategorije I (precision approach runway, category I)": poletno-sletna staza opremljena vizuelnim sredstvima i barem jednim nevizuelnim sredstvom namijenjenim za operacije slijetanja na osnovu operacija instrumentalnog prilaza tipa B kategorije I,
 3. "poletno-sletna staza za precizni prilaz, kategorije II (precision approach runway, category II)": poletno-sletna staza opremljena vizuelnim sredstvima i barem

- jednim nevizuelnim sredstvom namijenjenim za operacije slijetanja na osnovu operacija instrumentalnog prilaza tipa B kategorije II,
4. "poletno-sletna staza za precizni prilaz, kategorije III (precision approach runway, category III)": poletno-sletna staza opremljena vizuelnim sredstvima i barem jednim nevizuelnim sredstvom namijenjenim za operacije slijetanja na osnovu operacija instrumentalnog prilaza tipa B kategorije IIIA, IIIB ili IIIC na i duž poletno-sletne staze;
- (23) "Integritet (integrity)": označava stepen pouzdanosti da nije došlo do gubitka ili promjene zrakoplovnog podatka i njegove vrijednosti od trenutka kada je podatak izdat ili je odobrena njegova izmjena i dopuna;
- (24) "Raspoloživa dužina za slijetanje (LDA)": označava dužinu poletno-sletne staze koja je objavljena kao raspoloživa i odgovarajuća za kretanje aviona po tlu prilikom slijetanja;
- (25) "postupci pri smanjenoj vidljivosti" (low visibility procedures): označavaju postupke koji se primjenjuju na aerodromu za osiguranje sigurnih operacija tokom prilaza kategorije niže od standardne kategorije I, prilaza kategorije koja nije standardna kategorija II, kategorija II i III i za polijetanja pri smanjenoj vidljivosti;
- (26) "polijetanje pri smanjenoj vidljivosti – LVTO (low visibility take-off)": označava polijetanje pri vidljivosti duž poletno-sletne staze (runway visual range - RVR) manjoj od 400 m, ali ne manjoj od 75 m;
- (27) "operacija kategorije niže od standardne kategorije I (lower than Standard Category I operation)": označava operaciju instrumentalnog prilaza i slijetanja kategorije I upotrebom visine odluke (decision height - DH) kategorije I i vidljivošću duž poletno-sletne staze (RVR) koja je manja od uobičajene za odgovarajuću visinu odluke, ali nije manja od 400 m;
- (28) "manevarska površina (manoeuvring area)": označava dio aerodroma (osim platforme) određen za polijetanje, slijetanje i kretanje zrakoplova;
- (29) "meteorološke usluge u zračnoj plovidbi (meteorological services)": označavaju usluge davanja informacija zrakoplovima o meteorološkim prognozama, izvještajima i osmatranjima, kao i svih drugih meteoroloških informacija i podataka za potrebe zračne plovidbe;
- (30) "označivač (marker)": označava predmet postavljen iznad nivoa zemlje u cilju upozorenja na prepreku ili označavanja granice;
- (31) "oznaka (marking)": označava simbol ili grupu simbola postavljena na operativnoj površini za kretanje zrakoplova koji služe za prenošenje zrakoplovnih informacija;
- (32) "operativna površina (movement area)": označava dio aerodroma određen za polijetanje, slijetanje i vožnju zrakoplova koji se sastoji od manevarske površine i platforme/platformi;
- (33) "usluge navigacije (navigation services)": označavaju sredstva i usluge kojima se zrakoplovu osiguravaju informacije o poziciji i trenutku u vremenu;
- (34) "neinstrumentalna poletno-sletna staza (non-instrument runway)": označava poletno-sletnu stazu namijenjenu za operaciju zrakoplova zasnovanu na postupcima vizuelnog prilaza;
- (35) "operacija kategorije koja nije standardna kategorija II (other than Standard Category II operation)": označava operaciju preciznog instrumentalnog prilaza i slijetanja uz pomoć ILS-a ili MLS-a kada nisu na raspolaganju neki ili svi elementi sistema svjetala za precizni prilaz kategorije II, i uz:
- visinu odluke (DH) nižu od 200 ft, ali ne nižu od 100 ft, i
 - vidljivost duž poletno-sletne staze (RVR) ne manju od 350 m;
- (36) "ciklus planiranja nadzora (oversight planning cycle)": označava vremenski period u toku kojeg se provjerava stalna usklađenost;
- (37) "brza izlazna staza za vožnju (rapid exit taxiway)": označava stazu za vožnju koja je pod ostrim uglom povezana sa poletno-sletnom stazom i projektovana na način da avionima koji slijeću omogućava skretanje pri brzinama većim od brzina koje se postižu na drugim izlaznim stazama za vožnju pri čemu se smanjuje vrijeme zauzimanja poletno-sletne staze;
- (38) "poletno-sletna staza (runway)": označava određeno pravougaono područje na aerodromu na tlu namijenjeno za slijetanje i polijetanje zrakoplova;
- (39) "vrsta poletno-sletne staze (runway type)": označava instrumentalnu poletno-sletnu stazu ili neinstrumentalnu poletno-sletnu stazu;
- (40) "vidljivost duž poletno-sletne staze - RVR (runway visual range)": označava rastojanje na kome pilot zrakoplova na centralnoj liniji poletno-sletne staze može vidjeti oznake na površini poletno-sletne staze ili svjetla koja označavaju poletno-sletnu stazu ili određuju njenu centralnu liniju;
- (41) "sistem upravljanja sigurnošću letenja (safety management system)": označava sistematski pristup upravljanja sigurnošću zračne plovidbe, uključujući neophodnu organizacijsku strukturu, odgovornosti, politike i postupke;
- (42) "staza za zaustavljanje (stopway)": označava određenu površinu pravougaonog oblika na zemlji na kraju raspoložive dužine zaleta za polijetanje namijenjenu za zaustavljanje zrakoplova u slučaju prekinutog polijetanja;
- (43) "raspoloživa dužina za polijetanje TODA (take-off distance available)": označava raspoloživu dužinu za polijetanje plus dužina prepolja ako postoji;
- (44) "raspoloživa dužina zaleta za polijetanje - TORA (take-off run available)": označava dužinu poletno-sletne staze koja je objavljena kao raspoloživa i prikladna za zalet aviona pri polijetanju;
- (45) "staza za vožnju (taxiway)": označava određenu stazu na aerodromu na zemlji namijenjenu za vožnju zrakoplova i međusobno povezivanje različitih dijelova aerodroma, uključujući:
- stazu za vožnju do parkirališnog mjesta,
 - stazu za vožnju na stajanci,
 - brzu izlaznu stazu za vožnju;
- (46) "Tehnička uputstva (technical Instructions)": označavaju posljednje važeće izdanje "Tehničkih uputstava za siguran prijevoz opasnih roba zrakom" (Dokument 9284 -AN/905), uključujući dopune i dodatke, koje je odobrila i objavila Međunarodna organizacija za civilno zrakoplovstvo (ICAO);
- (47) "obavezni sadržaj potvrde (terms of the certificate)" označava sljedeće:
- ICAO indikator lokacije,
 - uvjeti za rad (VFR/IFR, dan/noć),
 - poletno-sletna staza – objavljene dužine,
 - vrsta/vrste poletno-sletne staze i prilaza,
 - referentni kod aerodroma,
 - obim operacija zrakoplova sa višim referentnim kodom aerodroma,
 - pružanje usluga upravljanja platformom (da/ne),
 - spasilačko-vatrogasni nivo zaštite;
- (47a) "operacija instrumentalnog prilaza tipa A (type A instrument approach operation)": označava operaciju instrumentalnog prilaza s minimalnom visinom snižavanja ili visinom odluke 75 m (250 ft) ili višom;

(47b) "operacija instrumentalnog prilaza tipa B (type B instrument approach operation)": označava operaciju instrumentalnog prilaza s visinom odluke nižom od 75 m (250 ft); Operacije instrumentalnog prilaza tipa B razvrstavaju se na sljedeći način:

1. Kategorija I (CAT I): visina odluke viša od 60 m (200 ft), te vidljivost veća od 800 m ili vidljivost duž poletno-sletne staze veća od 550 m,
2. Kategorija II (CAT II): visina odluke niža od 60 m (200 ft), ali viša od 30 m (100 ft), te vidljivost duž poletno-sletne staze veća od 300 m,
3. Kategorija IIIA (CAT IIIA): visina odluke niža od 30 m (100 ft) ili bez visine odluke i vidljivost duž poletno-sletne staze veća od 175 m,
4. Kategorija IIIB (CAT IIIB): visina odluke niža od 15 m (50 ft) ili bez visine odluke i vidljivost duž poletno-sletne staze manja od 175 m, ali veća od 50 m,
5. Kategorija IIIC (CAT IIIC): bez visine odluke i bez ograničenja vidljivosti duž poletno-sletne staze;

(48) "vizuelna sredstva (visual aids)": označavaju pokazatelje i signalne uređaje, oznake, svjetla, znakove i označivače ili njihove kombinacije.

ANEKS II ¹

Zahtjevi za nadležni organ (Part Authority Requirements) — Aerodromi (Dio ADR.AR.)² PODODJELJAK A — OPŠTI ZAHTJEVI (ADR.AR.A) ADR.AR.A.001 Područje primjene

Ovim aneksom utvrđuju se zahtjevi za nadležne organe uključene u certifikaciju i nadzor nad aerodromima, operatorima aerodroma i pružateljima usluga upravljanja platformom.

ADR.AR.A.005 Nadležni organ

Nadležni organ koji imenuje država članica u kojoj se aerodrom nalazi odgovoran je za:

- (a) certifikaciju i nadzor nad aerodromima i operatorima aerodroma,
- (b) nadzor nad pružateljima usluga upravljanja platformom.

ADR.AR.A.010 Dokumentacija za nadzor

- (a) Nadležni organ osigurava odgovarajuće zakonodavne akte, standarde, pravila, tehničke publikacije i odgovarajuće dokumente kako bi mu se omogućilo obavljanje njegovih zadataka i izvršavanje njegovih odgovornosti.
- (b) Nadležni organ stavlja na raspolaganje operatorima aerodroma i drugim zainteresiranim stranama zakonodavne akte, pravila, tehničke publikacije i odgovarajuće dokumente kako bi se olakšalo njihovo usklađivanje sa primjenjivim zahtjevima.

ADR.AR.A.015 Načini usklađivanja

- (a) Agencija izrađuje prihvatljive načine usklađivanja (AMC) koji se mogu koristiti za utvrđivanje usklađenosti sa ovim pravilnikom i drugim propisima koji regulišu ovu oblast. Ako su ispunjeni prihvatljivi načini usklađivanja, ispunjeni su i odgovarajući zahtjevi iz ovog pravilnika i drugih propisa koji regulišu ovu oblast.
- (b) Za utvrđivanje usklađenosti sa ovim pravilnikom i drugim propisima koji regulišu ovu oblast mogu se koristiti alternativni načini usklađivanja.
- (c) Nadležni organ uspostavlja sistem kojim se dosljedno procjenjuju alternativni načini usklađivanja koje koristi on sam, operatori aerodroma ili pružatelji usluga upravljanja

platformom koji su pod njegovim nadzorom, za usklađenost sa ovim pravilnikom i drugim propisima koji regulišu ovu oblast.

- (d) Nadležni organ procjenjuje sve alternativne načine usklađivanja koje predloži operator aerodroma ili pružatelj usluga upravljanja platformom u skladu sa ADR.OR.A.015, analiziranjem dostavljene dokumentacije i, ako se to smatra potrebnim, provođenjem inspekcije operatora aerodroma, aerodroma ili pružatelja usluga upravljanja platformom. Ako nadležni organ utvrdi da su alternativni načini usklađivanja koje predloži operator aerodroma ili pružatelj usluga upravljanja platformom u skladu sa ovim pravilnikom i drugim propisima koji regulišu ovu oblast, on bez odlaganja:
 - (1) obavještava podnositelja zahtjeva da se alternativni načini usklađivanja mogu provesti i, prema potrebi, u skladu s tim izmjeni potvrdu ili odobrenje podnositelja zahtjeva,
 - (2) obavještava Agenciju o njihovom sadržaju, uključujući kopije odgovarajuće dokumentacije,
 - (3) obavještava druge države članice o prihvaćenim alternativnim načinima usklađivanja, i
 - (4) prema potrebi, obavještava druge certificirane aerodrome koji se nalaze u državi ECAA područja nadležnog organa;
- (e) Ako sam nadležni organ koristi alternativne načine usklađivanja za postizanje usklađenosti sa ovim pravilnikom i drugim propisima koji regulišu ovu oblast, on:
 - (1) ih stavlja na raspolaganje operatorima aerodroma i pružateljima usluga upravljanja platformom koji su pod njegovim nadzorom, i
 - (2) bez odlaganja obavještava Agenciju.

Nadležni organ dostavlja Agenciji potpuni opis alternativnih načina usklađivanja, uključujući sve izmjene postupaka koje mogu biti relevantne, kao i procjenu kojom se dokazuje da su ispunjeni zahtjevi iz ovog pravilnika i drugih propisa koji regulišu ovu oblast.

ADR.AR.A.025 Obavještavanje Agencije

- (a) Nadležni organ bez odlaganja obavještava Agenciju u slučaju svih značajnih problema pri provođenju ovog pravilnika i drugih propisa koji regulišu ovu oblast.
- (b) Nadležni organ dostavlja Agenciji informacije značajne za sigurnost letenja koje proizilaze iz izvještaja o događajima koje je primio.

ADR.AR.A.030 Hitan odgovor na problem u vezi sa sigurnošću letenja

- (a) Ne dovodeći u pitanje Pravilnik o izvještavanju o događajima ("Službeni glasnik BiH", broj: 57/15 i 88/17) nadležni organ provodi sistem za odgovarajuće prikupljanje, analizu i širenje informacija u vezi sa sigurnošću letenja.
- (b) Agencija primenjuje sistem za odgovarajuću analizu svih primljenih relevantnih informacija u vezi sa sigurnošću letenja i bez odlaganja državama ECAA područja pruža sve informacije, uključujući preporuke ili korektivne mjere koje treba poduzeti, koje su im potrebne kako bi na blagovremen način reagovali na problem u vezi sa sigurnošću letenja koji uključuje aerodrome, operatore aerodroma i pružatelje usluga upravljanja platformom koji su predmet ovog pravilnika i drugih propisa koji regulišu ovu oblast.
- (c) Nakon prijema informacija iz tačaka (a) i (b), nadležni organ poduzima adekvatne mjere za rješavanje problema u vezi sa sigurnošću letenja, uključujući izdavanje sigurnosnih direktiva u skladu sa ADR.AR.A.040.
- (d) O mjerama poduzetim u skladu sa tačkom (c) odmah se obavještavaju operatori aerodroma ili pružatelji usluga

¹ Forma i unutrašnja podjela Aneksa II do V dati su u izvornom obliku i na latiničnom pismu zbog lakšeg referisanja na iste.

upravljanja platformom koji se trebaju uskladiti sa ovim pravilnikom i drugim propisima koji regulišu ovu oblast. Nadležni organ o tim mjerama takođe obavještava Agenciju i, ako je potrebna zajednička aktivnost, druge uključene države ESAA područja.

ADR.AR.A.040 Sigurnosne naredbe

- (a) Nadležni organ izdaje sigurnosnu naredbu ako je utvrdio postojanje nesigurnih uvjeta koji zahtijevaju hitan odgovor, uključujući dokazivanje usklađenosti sa svim izmijenjenim ili dodatnim certifikacijskim zahtjevima koje je utvrdila Agencija, a koje nadležni organ smatra potrebnim.
- (b) Sigurnosna naredba, po potrebi, prosljeđuje se operatorima aerodroma ili predmetnim pružateljima usluga upravljanja platformom i sadrži minimalno sljedeće podatke:
 - (1) utvrđivanje nesigurnih okolnosti,
 - (2) utvrđivanje pogođene konstrukcije, opreme ili operacije,
 - (3) zahtijevane mjere i njihovo obrazloženje, uključujući izmijenjene ili dodatne certifikacijske zahtjeve koje je potrebno ispuniti,
 - (4) rok za usklađivanje sa zahtijevanim mjerama, i
 - (5) datum njenog stupanja na snagu.
- (c) Nadležni organ prosljeđuje Agenciji kopiju sigurnosne naredbe.
- (d) Nadležni organ potvrđuje usklađenost operatora aerodroma i pružatelja usluga upravljanja platformom sa primjenjivim sigurnosnim naredbama.

PODODJELJAK B — UPRAVLJANJE (ADR.AR.B)

ADR.AR.B.005 Sistem upravljanja

- (a) Nadležni organ uspostavlja i održava sistem upravljanja koji uključuje najmanje:
 - (1) dokumentovane politike i postupke za opisivanje njegove organizacije, načina i metoda za postizanje usklađenosti sa ovim pravilnikom i drugim propisima koji regulišu ovu oblast. Postupci su ažurni i služe kao osnovna radna dokumentacija unutar tog nadležnog organa za sve relevantne zadatke;
 - (2) dovoljan broj osoblja, uključujući inspektore za aerodrome, za vršenje svojih zadataka i ispunjavanje svojih odgovornosti. Takvo osoblje je obučeno za vršenje zadataka koji su im dodijeljeni i posjeduje potrebno znanje, iskustvo, početnu obuku, obuku na poslu i obuku za osvježavanje znanja kako bi se osigurala stalna stručnost. Mora postojati sistem za planiranje raspoloživosti osoblja kako bi se osiguralo pravilno obavljanje svih odgovarajućih zadataka;
 - (3) odgovarajuću opremu i uredski prostor za vršenje dodijeljenih zadataka;
 - (4) formalni proces za praćenje usklađenosti sistema upravljanja sa relevantnim zahtjevima i adekvatnosti postupaka, uključujući uspostavljanje procesa interne provjere i procesa upravljanja sigurnosnim rizicima.
- (b) Nadležni organ za svaku oblast aktivnosti, uključujući sistem upravljanja, imenuje jednu ili više osoba sa potpunom odgovornošću za upravljanje odgovarajućim zadatkom(cima).
- (c) Nadležni organ uspostavlja postupke za učestvovanje u međusobnoj razmjeni svih potrebnih informacija i pomoć drugih nadležnih vlasti.

ADR.AR.B.010 Dodjela zadataka kvalificiranim subjektima

- (a) Zadatke u vezi sa početnom certifikacijom ili stalnim nadzorom osoblja ili organizacija koji su predmet ovog pravilnika, države ECAA područja dodjeljuju samo

kvalificiranim subjektima. Prilikom dodjeljivanja zadatka, nadležni organ osigurava:

- (1) da je uspostavljen sistem za početnu i stalnu procjenu usklađenosti kvalificiranog subjekta u skladu sa ovim pravilnikom.

Ovaj sistem i rezultati procjene su dokumentovani.

- (2) da je uspostavljen dokumentovan sporazum sa kvalificiranim subjektom, koji su obje strane odobrile na odgovarajućem nivou uprave, u kojem se jasno utvrđuje sljedeće:
 - (i) zadaci koji se moraju izvršiti,
 - (ii) izvještaji i evidencije koji se moraju osigurati,
 - (iii) tehnički uvjeti koji se moraju ispuniti prilikom izvršavanja takvih zadataka,
 - (iv) povezana područja odgovornosti, i
 - (v) zaštita informacija dobijenih prilikom izvođenja takvih zadataka.
- (b) Nadležni organ osigurava da proces interne provjere i proces upravljanja sigurnosnim rizikom zahtijevani u ADR.AR.B.005(a)(4) obuhvataju sve zadatke certifikacije ili stalnog nadzora koji se obavljaju u njegovo ime.

ADR.AR.B.015 Promjene u sistemu upravljanja

- (a) Nadležni organ ima uspostavljen sistem za utvrđivanje promjena koje utiču na njegovu sposobnost izvršavanja njegovih zadataka i izvršavanje njegovih odgovornosti kako je definisano ovim pravilnikom. Ovaj sistem mu omogućava poduzimanje aktivnosti, po potrebi, kojima se osigurava da njegov sistem upravljanja ostane odgovarajući i efikasan.
- (b) Nadležni organ ažurira svoj sistem upravljanja kako bi blagovremeno odražavao svaku izmjenu ovog pravilnika i kako bi se osigurala efikasna primjena.
- (c) Nadležni organ obavještava nadležne organe uprave Bosne i Hercegovine o promjenama koje utiču na njegovu sposobnost izvršavanja zadataka i na izvršavanje njegovih odgovornosti kako je definisano ovim pravilnikom.

ADR.AR.B.020 Vođenje evidencije

- (a) Nadležni organ uspostavlja sistem vođenja evidencije kojim se osigurava čuvanje, dostupnost i pouzdano praćenje:
 - (1) dokumentovanih politika i postupaka sistema upravljanja,
 - (2) obuka, kvalifikacija i ovlaštenja svog osoblja,
 - (3) dodjeljivanja zadataka kvalificiranim subjektima, obuhvatajući elemente koji se zahtijevaju u ADR.AR.B.010, kao i detalji o dodijeljenim zadacima,
 - (4) procesa certifikacije i stalnog nadzora aerodroma i operatora aerodroma,
 - (5) procesa davanja izvjava i stalnog nadzora pružatelja usluga upravljanja platformom,
 - (6) dokumentacije u vezi sa jednakim nivoom sigurnosti i posebnim uvjetima sadržanim u osnovama certifikacije, kao i u dokumentu o prihvatanju odstupanja i poduzetim mjerama (DAAD),
 - (7) procjenjivanja i obavještavanja Agencije o alternativnim načinima usklađivanja koje su predložili operatori aerodroma i pružatelji usluga upravljanja platformom i procjene alternativnih načina usklađivanja koje koristi nadležni organ,
 - (8) Nalaza, korektivnih mjera i datuma zatvaranja mjera, i opažanja,
 - (9) poduzetih mjera prinudnog izvršenja,
 - (10) informacije o sigurnosti letenja i pratećim mjerama,
 - (11) korištenje odredbi o izuzećima i odstupanjima u skladu sa Pravilnikom o odobravanju izuzeća i odstupanja od primjene podzakonskih akata koje donosi Direkcija za

civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 88/18).

- (b) Nadležni organ vodi listu svih potvrda koje je izdao i izvjava koje je primio.
- (c) Evidencije koje se odnose na certifikaciju aerodroma i operatora aerodroma, ili izvjavu pružatelja usluga upravljanja platformom, čuvaju se do isteka važenja potvrde ili izvjave.
- (d) Evidencije koje se odnose na tačke (a)(1) do (a)(3) i tačke (a)(7) do (a)(11) čuvaju se najmanje pet godina, zavisno o važećem zakonu o zaštiti podataka.

PODODJELJAK C — NADZOR, CERTIFIKACIJA I MJERE PRINUDNOG IZVRŠENJA (ADR.AR.C)

ADR.AR.C.005 Nadzor

- (a) Nadležni organ utvrđuje:
 - (1) usklađenost sa osnovom za certifikaciju i svim zahtjevima koji se primjenjuju na aerodrome i operatore aerodroma prije izdavanja odobrenja ili potvrde,
 - (2) stalnu usklađenost sa osnovom za certifikaciju i zahtjevima koji se primjenjuju na aerodrome i operatore aerodroma ili pružatelje usluga upravljanja platformom koji imaju obavezu davanja izvjave, i
 - (3) provođenje odgovarajućih sigurnosnih mjera kako je definisano u ADR.AR.A.030 tačkama (c) i (d).
- (b) To utvrđivanje:
 - (1) praćeno je dokumentacijom koja je posebno namijenjena da osoblju odgovornom za nadzor sigurnosti letenja osigura smjernice za obavljanje njihovih funkcija,
 - (2) pruža predmetnim operatorima aerodroma i pružateljima usluga upravljanja platformom rezultate aktivnosti nadzora sigurnosti letenja,
 - (3) zasniva se na stručnim nadzorima i inspekcijama, uključujući nenajavljene inspekcije, po potrebi, i
 - (4) pruža nadležnom organu dokaze potrebne u slučaju zahtijevanja daljih mjera, uključujući mjere predviđene u ADR.AR.C.055.
- (c) Obim nadzora uzima u obzir rezultate aktivnosti prošlog nadzora i utvrđene prioritete u vezi sa sigurnošću.
- (d) Nadležni organ prikuplja i obrađuje sve informacije koje smatra korisnim za nadzor, uključujući nenajavljene inspekcije, po potrebi.
- (e) U okviru svojih ovlaštenja za nadzor nadležni organ može odlučiti da zatraži prethodno odobrenje za sve prepreke, građevine i druge aktivnosti unutar područja koje prati operator aerodroma u skladu sa ADR.OPS.B.075, a koje mogu da ugroze sigurnost letenja i štetno utiču na rad aerodroma.

ADR.AR.C.010 Program nadzora

- (a) Nadležni organ za sve operatore aerodroma i pružatelje usluga upravljanja platformom koji prijavljuju svoju aktivnost nadležnom organu:
 - (1) uspostavlja i održava program nadzora kojim su obuhvaćene aktivnosti nadzora zahtijevane u ADR.AR.C.005,
 - (2) primjenjuje odgovarajući ciklus planiranja nadzora koji nije duži od 48 mjeseci.
- (b) Program nadzora u svakom ciklusu planiranja nadzora uključuje stručne nadzore i inspekcije, uključujući, prema potrebi, nenajavljene inspekcije.
- (c) Program nadzora i ciklus planiranja odražavaju sigurnosni učinak operatora aerodroma i izloženost riziku aerodroma.
- (d) Program nadzora uključuje evidencije datuma kada stručni nadzori i inspekcije treba da se provedu i datuma kada su stručni nadzori i inspekcije provedeni.

ADR.AR.C.015 Pokretanje procesa certifikacije

- (a) Nakon prijema zahtjeva za inicijalno izdavanje potvrde, nadležni organ procjenjuje zahtjev i provjerava usklađenost sa primjenjivim zahtjevima.
- (b) U slučaju postojećeg aerodroma, nadležni organ propisuje uvjete pod kojima operator aerodroma radi tokom perioda certifikacije, osim ako nadležni organ odluči da rad aerodroma treba suspendovati. Nadležni organ obavještava operatora aerodroma o očekivanoj dinamici za proces certifikacije i okončava postupak u najkraćem mogućem roku.
- (c) Nadležni organ uspostavlja i obavještava podnositelja zahtjeva o osnovi za certifikaciju u skladu sa ADR.AR.C.020.

ADR.AR.C.020 Osnova za certifikaciju

Osnova za certifikaciju, koju je utvrdio nadležni organ i o kojoj obavještava podnositelja zahtjeva, sastoji se od:

- (a) certifikacijskih zahtjeva koje je izdala Agencija, a koje nadležni organ smatra primjenjivim na projektovanje i vrstu operacija aerodroma i koje su na snazi na dan podnošenja zahtjeva za certifikaciju, osim ako:
 - (1) podnositelj zahtjeva odabere usklađivanje sa izmjenama koje stupaju na snagu kasnije, ili
 - (2) nadležni organ smatra da je usklađivanje sa takvim izmjenama koje stupaju na snagu kasnije neophodno;
- (b) sve odredbe za koje je nadležni organ prihvatio jednak nivo sigurnosti letenja, a koje je podnositelj zahtjeva dužan dokazati, i
- (c) svi posebni uvjeti propisani u skladu sa ADR.AR.C.025, a koje nadležni organ smatra potrebnim za uključivanje u osnovu za certifikaciju.

ADR.AR.C.025 Posebni uvjeti

- (a) Nadležni organ propisuje posebno detaljne tehničke specifikacije, pod nazivom posebni uvjeti, za aerodrome, ako su odgovarajući certifikacijski zahtjevi koje je izdala Agencija iz ADR.AR.C.020(a) neadekvatni ili nezadovoljavajući za osiguranje usklađenosti sa bitnim zahtjevima iz Aneksa V ovog pravilnika, zbog toga što:
 - (1) certifikacijske zahtjeve nije moguće ispuniti zbog fizičkih, topografskih ili sličnih ograničenja u vezi sa položajem aerodroma,
 - (2) aerodrom ima nove ili neuobičajene projektne karakteristike, ili
 - (3) iskustvo s radom tog aerodroma ili radom drugih aerodroma koji imaju slične projektne karakteristike pokazalo je da bi sigurnost letenja mogla biti ugrožena.
- (b) Posebni uvjeti sadrže takve tehničke specifikacije, uključujući ograničenja ili postupke sa kojima se treba uskladiti, a koje nadležni organ smatra potrebnim za osiguranje usklađenosti sa bitnim zahtjevima iz Aneksa V ovog pravilnika.

ADR.AR.C.035 Izdavanje potvrde

- (a) Nadležni organ može zatražiti bilo koju inspekciju, testiranje, procjenu sigurnosti letenja ili vježbu koje smatra potrebnim prije izdavanja potvrde.
- (b) Nadležni organ izdaje:
 - (1) pojedinačnu potvrdu za aerodrom, ili
 - (2) dvije zasebne potvrde, jednu za aerodrom i jednu za operatora aerodroma.
- (c) Nadležni organ izdaje potvrdu(e) kako je propisano u tački (b) ako je operator aerodroma nadležnom organu dokazao zadovoljavajuću usklađenost sa ADR.OR.B.025 i ADR.OR.E.005.

- (d) Povrda uključuje osnovu za certifikaciju, aerodromski priručnik i, prema potrebi, sve druge operativne uvjete ili ograničenja koje propisuje nadležni organ, a koji su propisani u svim dokumentima o prihvatanju odstupanja i poduzetim mjerama (DAAD).
- (e) Potvrda se izdaje na neograničeno vrijeme. Privilegije iz aktivnosti za čije obavljanje operator aerodroma ima odobrenje navode se u obaveznom sadržaju potvrde koji se prilažu uz nju.
- (f) Ako se odgovornosti dodjeljuju drugim relevantnim organizacijama, te odgovornosti moraju se jasno utvrditi i navesti.
- (g) Nalazi, osim nalaza kategorije 1 koji nisu bili zatvoreni prije datuma završetka certifikacije, procjenjuju se u pogledu sigurnosti letenja i, po potrebi, ublažuju, a nadležni organ odobrava plan korektivnih mjera za zatvaranje nalaza.
- (h) Kako bi se operatoru aerodroma omogućilo provođenje promjena bez prethodnog odobrenja u skladu sa ADR.OR.B.040(d), nadležni organ odobrava postupak u kome se određuje obim takvih promjena i opisuje se kako će se takvim promjenama upravljati i o njima izvještavati.

ADR.AR.C.040 Promjene

- (a) Nakon prijema zahtjeva za promjenu, u skladu sa ADR.OR.B.40, za koju je potrebno prethodno odobrenje, nadležni organ procjenjuje zahtjev i, prema potrebi, obavještava operatora aerodroma o:
 - (1) primjenjivim certifikacijskim specifikacijama koje je izdala Agencija, a koje se primjenjuju na predloženu promjenu i koje su na snazi na dan podnošenja zahtjeva, osim ako:
 - (a) podnositelj zahtjeva izabere usklađivanje sa izmjenama koje stupaju na snagu kasnije, ili
 - (b) nadležni organ smatra da je usklađivanje sa takvim izmjenama koje stupaju na snagu kasnije neophodno;
 - (2) sve druge certifikacijske zahtjeve koje je izdala Agencija, a koje nadležni organ smatra direktno povezanim sa predloženom promjenom,
 - (3) svim posebnim uvjetima i izmjenama posebnih uvjeta koje je nadležni organ propisao u skladu sa tačkom ADR.AR.C.025 i koje nadležni organ smatra potrebnim, i
 - (4) izmijenjenim osnovama za certifikaciju ako na njih utiče predložena promjena.
- (b) Nadležni organ odobrava promjenu ako je operator aerodroma nadležnom organu dokazao zadovoljavajuću usklađenost sa zahtjevima iz ADR.OR.B.040 i, po potrebi, ADR.OR.E.005.
- (c) Ako odobrena promjena utiče na obavezni sadržaj potvrde, nadležni organ je mijenja.
- (d) Nadležni organ odobrava sve uvjete pod kojima operator aerodroma radi tokom promjene.
- (e) Ne dovodeći u pitanje nijednu dodatnu mjeru prinudnog izvršenja, kada operator aerodroma provodi promjene za koje se zahtijeva prethodno odobrenje, a nije dobio odobrenje nadležnog organa kako je određeno u tački (a), nadležni organ razmatra potrebu za suspendovanjem, ograničavanjem ili oduzimanjem potvrde.
- (f) Za promjene za koje se ne zahtijeva prethodno odobrenje, nadležni organ procjenjuje informacije dobijene u obavještenju koje u skladu sa ADR.OR.B.040(d) dostavlja operator aerodroma kako bi utvrdio odgovarajuće upravljanje njima i njihovu usklađenost sa certifikacijskim zahtjevima i druge odgovarajuće zahtjeve primjenjive na promjenu. U slučaju neusklađenosti nadležni organ:

- (1) obavještava operatora aerodroma o neusklađenosti i zahtijeva dalje promjene, i
- (2) u slučaju nalaza kategorije 1 ili 2 postupa u skladu sa tačkom ADR.AR.C.055.

ADR.AR.C.050 Izjave pružatelja usluga upravljanja platformom

- (a) Nakon prijema izjave pružatelja usluge upravljanja platformom koji namjerava pružati takve usluge na aerodromu, nadležni organ provjerava da ta izjava sadrži sve informacije koje se zahtijevaju u Dijelu ADR.OR. i toj organizaciji potvrđuje prijem izjave.
- (b) Ako izjava ne sadrži potrebne informacije ili sadrži informacije koje ukazuju na neusklađenost sa primjenjivim zahtjevima, nadležni organ obavještava pružatelja usluga upravljanja platformom i operatora aerodroma o neusklađenosti i zahtijeva dodatne informacije. Ako je potrebno, nadležni organ provodi inspekciju nad pružateljem usluga upravljanja platformom i operatorom aerodroma. Ako se potvrdi neusklađenost, nadležni organ provodi mjeru definisanu u ADR.AR.C.055.
- (c) Nadležni organ vodi registar izjava pružatelja usluga upravljanja platformom koji su pod njegovim nadzorom.

ADR.AR.C.055 Nalazi, opservacije, korektivne aktivnosti i mjere prinudnog izvršenja

- (a) Nadležni organ za nadzor u skladu sa ADR.AR.C.005(a) ima sistem za analiziranje nalaza u odnosu na njihov značaj za sigurnost letenja.
- (b) Nadležni organ izdaje nalaz kategorije 1 ako se otkrije značajna neusklađenost sa osnovom za certifikaciju određenom aerodromu, primjenjivim zahtjevima iz ovog pravilnika i drugih propisa koji regulišu ovu oblast, sa postupcima i priručnicima operatora aerodroma ili pružatelja usluga upravljanja platformom, sa obaveznim sadržajem potvrde ili sa potvrdom ili sadržajem izjave koja smanjuje ili ozbiljno ugrožava sigurnost letenja.
Nalazi kategorije 1 obuhvataju:
 - (1) slučaj da se nadležnom organu ne omogući pristup objektima i sadržajima operatora aerodroma ili pružatelja usluga upravljanja platformom, kako je definisano u ADR.OR.C.015, tokom uobičajenog radnog vremena i nakon dva pisana zahtjeva,
 - (2) sticanje ili održavanje važenja potvrde falsifikovanjem dostavljenih dokumentovanih dokaza,
 - (3) dokaz o zloupotrebi ili neovlaštenoj upotrebi potvrde, i
 - (4) nepostojanje odgovornog rukovodioca;
- (c) Nadležni organ izdaje nalaz kategorije 2 ako se otkrije bilo koja neusklađenost sa osnovom za certifikaciju aerodroma, primjenjivim pravilima iz ovog pravilnika i drugih propisa koji regulišu ovu oblast, sa postupcima i priručnicima operatora aerodroma ili pružatelja usluga upravljanja platformom, sa obaveznim sadržajem potvrde ili sa potvrdom ili sadržajem izjave koja bi mogla smanjiti ili po mogućnosti narušiti sigurnost letenja.
- (d) Kada se tokom nadzora ili na drugi način otkrije određeni nalaz, nadležni organ, ne dovodeći u pitanje nijednu dodatnu mjeru koja se zahtijeva ovim pravilnikom i drugim propisima koji regulišu ovu oblast, u pisanom obliku izriče nalaz operatoru aerodroma ili pružatelju usluga upravljanja platformom i zahtijeva korektivne aktivnosti za rješavanje utvrđene(ih) neusklađenosti.
 - (1) U slučaju nalaza kategorije 1, nadležni organ poduzima hitnu i odgovarajuću mjeru kako bi zabranio ili ograničio aktivnosti i, ako je potrebno, poduzima mjeru za oduzimanje potvrde ili brisanje izjave iz registra ili za njihovo djelimično ili potpuno

ograničavanje ili suspendovanje, zavisno o obimu nalaza, dok operator aerodroma i pružatelj usluga upravljanja platformom ne provedu uspješnu korektivnu aktivnost.

- (2) U slučaju nalaza kategorije 2, nadležni organ:
 - (a) odobrava operatoru aerodroma ili pružatelju usluga upravljanja platformom rok za provođenje korektivne aktivnosti koji je uključen u akcioni plan i koji odgovara prirodni nalaza, i
 - (b) procjenjuje plan korektivnih aktivnosti i njihovog provođenja koje je predložio operator aerodroma ili pružatelj usluga upravljanja platformom, i prihvata ga ako se na osnovu procjene zaključuje da je odgovarajući za rješavanje neusklađenosti.
- (3) Ako operator aerodroma ili pružatelj usluga upravljanja platformom ne dostavi prihvatljiv plan korektivnih aktivnosti ili ne provede korektivne aktivnosti u roku koji je prihvatio ili produžio nadležni organ, nalaz se podiže na nalaz kategorije 1 i poduzima se aktivnost utvrđena u tački (d)(1).
- (4) Nadležni organ vodi evidenciju o svim nalazima koje je podigao, i prema potrebi, mjerama prinudnog izvršenja koje je primijenio, kao i o svim korektivnim aktivnostima i datumu zatvaranja nalaza.
- (e) Za one slučajeve koji ne zahtijevaju nalaze kategorije 1 ili 2, nadležni organ može izdati opservaciju.

ANEKS III

Zahtjevi za organizaciju — Operatori aerodroma (Dio ADR.OR)

PODODJELJAK A — OPŠTI ZAHITJEVI (ADR.OR.A)

ADR.OR.A.005 Područje primjene

Ovaj aneks utvrđuje zahtjeve koje mora ispunjavati:

- (a) operator aerodroma koji je predmet ovog pravilnika i drugih propisa koji regulišu ovu oblast u vezi sa certifikacijom, upravljanjem, priručnicima i drugim odgovornostima, i
- (b) pružatelj usluga upravljanja platformom.

ADR.OR.A.010 Nadležni organ

Za potrebe ovog dijela, nadležni organ je onaj koji je imenovala država ECAA područja u kojoj se aerodrom nalazi.

ADR.OR.A.015 Načini usklađivanja

- (a) Alternativne načine usklađivanja, u odnosu na one koje je donijela Agencija, može koristiti operator aerodroma ili pružatelj usluga upravljanja platformom kako bi uspostavio usklađenost sa ovim pravilnikom i drugim propisima koji regulišu ovu oblast.
- (b) Ako operator aerodroma ili pružatelj usluga upravljanja platformom želi da koristi alternativne načine usklađivanja u odnosu na Prihvatljive načine usklađivanja (AMC) koje je donijela Agencija, kako bi uspostavio usklađenost sa ovim pravilnikom i drugim propisima koji regulišu ovu oblast, prije nego ih provede dostavlja nadležnom organu puni opis alternativnih načina usklađivanja. Opis uključuje sve revizije priručnika ili postupaka koji mogu biti od značaja, kao i procjenu kojom se dokazuje da su ispunjene odredbe ovog pravilnika.
Operator aerodroma ili pružatelj usluga upravljanja platformom može provoditi ove alternativne načine usklađivanja a koji su predmet prethodnog odobrenja nadležnog organa i nakon prijema obavještenja, kako je opisano u ADR.AR.A.015(d).
- (c) Ako operator aerodroma ne pruža usluge upravljanja platformom, upotreba alternativnih načina usklađivanja od strane pružatelja takvih usluga u skladu s tačkama (a) i (b)

takođe zahtijeva prethodno odobrenje operatora aerodroma na kojem se takve usluge pružaju.

PODODJELJAK B — CERTIFIKACIJA (ADR.OR.B)

ADR.OR.B.005 Obaveze aerodroma i operatora aerodroma u vezi sa certifikacijom

Operator aerodroma prije početka rada aerodroma ili prilikom ukidanja izuzeća u skladu sa članom 13. stav (3) ovog pravilnika stiče važeću potvrdu(e) koju je izdao nadležni organ.

ADR.OR.B.015 Zahtjev za potvrdu

- (a) Zahtjev za potvrdu podnosi se u obliku i na način koji je utvrdio nadležni organ.
- (b) Podnositelj zahtjeva dostavlja nadležnom organu sljedeće:
 - (1) svoje službeno i poslovno ime, adresu i adresu za primanje pošte,
 - (2) informacije i podatke o:
 - (i) lokaciji aerodroma,
 - (ii) vrsti operacija na aerodromu,
 - (iii) projektnim karakteristikama i objektima aerodroma, u skladu sa primjenjivim certifikacijskim zahtjevima koje je uspostavila Agencija;
 - (3) sva predložena odstupanja od utvrđenih primjenjivih certifikacijskih zahtjeva koje je utvrdila Agencija,
 - (4) dokumentaciju kojom dokazuje kako će ispunjavati važeće zahtjeve utvrđene ovim pravilnikom i drugim propisima koji regulišu ovu oblast. Takva dokumentacija sadrži postupak u aerodromskom priručniku kojim se opisuje kako će upravljati promjenama za koje se ne zahtijeva prethodno odobrenje i kako će o njima izvještavati nadležni organ; za naknadne promjene ovog postupka zahtijeva se prethodno odobrenje nadležnog organa,
 - (5) dokaz o odgovarajućim resursima za rad aerodroma u skladu sa primjenjivim zahtjevima,
 - (6) dokumentovani dokaz iz kojeg je vidljiv odnos podnositelja zahtjeva s vlasnikom aerodroma i/ili vlasnikom zemljišta,
 - (7) ime i odgovarajuće podatke o odgovornom rukovodiocu i drugim imenovanim osobama koja se zahtijevaju u ADR.OR.D.015, i
 - (8) kopiju aerodromskog priručnika kako se zahtijeva u ADR.OR.E.005.
- (c) Ako je to prihvatljivo za nadležni organ, podaci iz tač. (7) i (8) mogu se dostaviti u kasnijoj fazi koju utvrđuje nadležni organ, ali prije izdavanja potvrde.

ADR.OR.B.025 Dokazivanje usklađenosti

- (a) Operator aerodroma:
 - (1) izvršava i dokumentuje sve aktivnosti, inspekcije, testiranja, procjene sigurnosti letenja ili potrebne vježbe i nadležnom organu dokazuje:
 - (i) usklađenost sa utvrđenim osnovama za certifikaciju, certifikacijskim zahtjevima koji se primjenjuju na promjenu, sa svim sigurnosnim naredbama, po potrebi, i primjenjivim zahtjevima iz ovog pravilnika i drugih propisa koji regulišu ovu oblast.
 - (ii) da aerodrom i njegove površine ograničenja prepreka i površine zaštite prepreka i ostale površine povezane sa aerodromom nemaju nikakvih svojstava ili karakteristika koje ga čini nesigurnim za rad, i
 - (iii) da su postupci letenja na aerodromu odobreni;
 - (2) osigurava nadležnom organu načine kojima dokazuje usklađenost, i

- (3) podnosi nadležnom organu izjavu o svojoj usklađenosti sa tačkom (a)(1).
- (b) Relevantne informacije o projektovanju, uključujući nacрте, inspekcije, testiranje i druge odgovarajuće izvještaje, koje operator aerodroma čuva u skladu sa odredbama ADR.OR.D.035 na raspolaganju su i dostavljaju se na zahtjev nadležnom organu.

ADR.OR.B.030 Obavezni sadržaj potvrde i privilegije imatelja potvrde

Operator aerodroma se usklađuje sa područjem primjene i privilegijama utvrđenim u obaveznom sadržaju potvrde koji su uz nju priloženi.

ADR.OR.B.035 Stalno važenje potvrde

- (a) Potvrda ostaje važeća ako:
- (1) operator aerodroma ispunjava relevantne zahtjeve iz ovog pravilnika i drugih propisa koji regulišu ovu oblast, a aerodrom ispunjava osnove za certifikaciju, uzimajući u obzir odredbe o postupanju sa nalazima kako je navedeno u stavu ADR.OR.C.020,
 - (2) se nadležnom organu odobrava pristup organizaciji operatora aerodroma kako je definisano u ADR.OR.C.015 kako bi se utvrdila stalna usklađenost sa relevantnim zahtjevima iz ovog pravilnika i drugih propisa koji regulišu ovu oblast, i
 - (3) potvrda nije povučena ili oduzeta.
- (b) Nakon povlačenja ili oduzimanja, potvrda se vraća nadležnom organu bez odlaganja.

ADR.OR.B.037 Stalno važenje izjave pružatelja usluga upravljanja platformom

Izjavu koju podnosi pružatelj usluga upravljanja platformom u skladu sa ADR.OR.B.060 ostaje važeća ako:

- (a) pružatelj usluga upravljanja platformom i odgovarajući objekti ispunjavaju zahtjeve iz ovog pravilnika i drugih propisa koji regulišu ovu oblast, uzimajući u obzir odredbe o postupanju sa nalazima kako je navedeno pod ADR.OR.C.020,
- (b) se nadležnom organu odobrava pristup organizaciji pružatelja usluga upravljanja platformom kako je definisano u ADR.OR.C.015 kako bi se utvrdila stalna usklađenost sa relevantnim zahtjevima iz ovog pravilnika i drugih propisa koji regulišu ovu oblast, i
- (c) izjavu ne povuče pružatelj takvih usluga ili nadležni organ ne izbriše izjavu iz registra.

ADR.OR.B.040 Promjene

- (a) Svaka promjena koja:
- (1) utiče na obavezni sadržaj potvrde, osnove za certifikaciju i opremu aerodroma koja je bitna za sigurnost letenja; ili
 - (2) značajno utiče na elemente sistema upravljanja operatora aerodroma koji se zahtijevaju u ADR.OR.D.005(b), zahtijeva prethodno odobrenje nadležnog organa.
- (b) Za druge promjene koje zahtijevaju prethodno odobrenje u skladu sa ovim pravilnikom i drugim propisima koji regulišu ovu oblast, operator aerodroma podnosi zahtjev i dobija odobrenje koje izdaje nadležni organ.
- (c) Zahtjev za promjenu u skladu sa tačkom (a) ili (b) podnosi se prije provođenja bilo kakve promjene, kako bi nadležni organ mogao utvrditi stalnu usklađenost sa ovim pravilnikom i drugim propisima koji regulišu ovu oblast i, prema potrebi, izmijeniti potvrdu i odgovarajući obavezni sadržaj potvrde koji je uz nju priložen.
- Promjena se provodi tek nakon prijema formalnog odobrenja nadležnog organa u skladu sa ADR.AR.C.040.

Tokom promjena, operator aerodroma postupa u skladu sa uvjetima koje odobrava nadležni organ.

- (d) Promjenama koje ne zahtijevaju prethodno odobrenje se upravlja i o njima se obavještava nadležni organ kako je određeno u postupku koji je odobro nadležni organu u skladu sa ADR.AR.C.035 (h).
- (e) Operator aerodroma dostavlja nadležnom organu relevantnu dokumentaciju u skladu sa ADR.ORE.005 (f).
- (f) Kao dio njegovog sistema upravljanja, kako je definisano u ADR.OR.D.005, operator aerodroma predlaže promjenu za aerodromu, njegov rad, njegovu organizaciju ili njegov sistem upravljanja:
- (1) utvrđuje međusobnu zavisnost sa svim strankama na koje promjena utiče, planira i provodi procjenu sigurnosti letenja u koordinaciji sa tim organizacijama,
 - (2) sistemski usklađuje pretpostavke i mjere ublažavanja sa svim strankama na koje promjena utiče,
 - (3) osigurava sveobuhvatnu procjenu promjene uključujući sve neophodne interakcije, i
 - (4) osigurava da su potpune i važeće tvrdnje, dokazi i sigurnosni kriteriji uspostavljeni i dokumentovani kako bi potpomogli procjenu sigurnosti letenja, i da promjena podržava poboljšanje sigurnosti letenja kad god je to izvodivo.

ADR.OR.B.050 Stalna usklađenost sa certifikacijskim zahtjevima Agencije

Operator aerodroma nakon izmjene certifikacijskih zahtjeva koje je utvrdila Agencija:

- (a) vrši analizu za utvrđivanje svih certifikacijskih zahtjeva koji se primjenjuju na aerodrom, i
- (b) po potrebi, započinje postupak promjene u skladu sa ADR.OR.B.040 i provodi neophodne promjene na aerodromu.

ADR.OR.B.060 Izjava pružatelja usluga upravljanja platformom

- (a) Pružatelji usluga upravljanja platformom kojima je bilo omogućeno da podnesu izjavu o njihovoj sposobnosti i načinima ispunjenja zakonskih odgovornosti povezanih sa pružanjem takvih usluga, i na osnovu sporazuma sa operatorom aerodroma o pružanju takvih usluga na aerodromu:
- (1) dostavljaju nadležnom organu sve relevantne informacije i podnose izjavu o svojoj usklađenosti sa svim primjenjivim zahtjevima iz ovog pravilnika i drugih propisa koji regulišu ovu oblast, korištenjem obrasca koji je utvrdio nadležni organ,
 - (2) dostavljaju nadležnom organu popis korištenih alternativnih načina usklađivanja u skladu sa ADR.OR.A.015(b),
 - (3) održavaju usklađenost sa primjenjivim zahtjevima i informacijama sadržanima u izjavi,
 - (4) obavještavaju nadležni organ o svakoj izmjeni u svojoj izjavi ili načinima usklađivanja koje koriste, podnošenjem izmijenjene izjave,
 - (5) pružaju svoje usluge u skladu sa aerodromskim priručnikom i ispunjavaju sve bitne odredbe koje su u njemu sadržane.
- (b) Pružatelj usluga upravljanja platformom obavještava nadležni organ i operatora aerodroma prije prestanka pružanja takvih usluga.

ADR.OR.B.065 Prestanak rada

Operator koji namjerava prekinuti rad aerodroma:

- (a) obavještava nadležni organ što je prije moguće,

- (b) dostavlja informaciju o tome odgovarajućem pružatelju usluga zrakoplovnog informisanja,
- (c) predaje potvrdu nadležnom organu na datum prestanka rada, i
- (d) osigurava da su poduzete odgovarajuće mjere kako bi se izbjeglo slučajno korištenje aerodroma od strane zrakoplova, osim ako nadležni organ odobri upotrebu aerodroma u druge svrhe.

PODODJELJAK C — DODATNE ODGOVORNOSTI OPERATORA AERODROMA (ADR.OR.C)

ADR.OR.C.005 Odgovornosti operatora aerodroma

- (a) Operator aerodroma odgovoran je za siguran rad i održavanje aerodroma u skladu sa:
 - (1) ovim pravilnikom i drugim propisima koji regulišu ovu oblast,
 - (2) obavezanim sadržajem potvrde,
 - (3) sadržajem aerodromskog priručnika, i
 - (4) svim drugim priručnicima za aerodromsku opremu koja je dostupna na aerodromu, prema potrebi.
- (b) Operator aerodroma osigurava direktno ili, po potrebi, dogovora sa odgovornim subjektima koji pružaju sljedeće usluge:
 - (1) pružanje usluga u zračnoj plovidbi koje odgovaraju nivou prometa i operativnim uvjetima na aerodromu, i
 - (2) izradu i održavanje postupaka za letenje, u skladu sa primjenjivim zahtjevima.
- (c) Operator aerodroma u saradnji sa nadležnim organom osigurava da su relevantne informacije za sigurnost letenja zrakoplova sadržane u aerodromskom priručniku i, prema potrebi, objavljene. To uključuje:
 - (1) izuzeća ili odstupanja odobrena na osnovu primjenjivih zahtjeva,
 - (2) odredbe za koje je nadležni organ prihvatio jednak nivo sigurnosti letenja kao dio osnova za certifikaciju aerodroma, i
 - (3) posebne uvjete i ograničenja u vezi sa upotrebom aerodroma.
- (d) U slučaju pojave nesigurnih uvjeta na aerodromu, operator aerodroma bez odlaganja poduzima sve neophodne mjere kojima osigurava da zrakoplov ne koristi dijelove aerodroma za koje je ustanovljeno da ugrožavaju sigurnost letenja.

ADR.OR.C.015 Pristup

Za potrebe utvrđivanja usklađenosti sa relevantnim zahtjevima iz ovog pravilnika i drugih propisa koji regulišu ovu oblast, operator aerodroma ili pružatelj usluga upravljanja platformom odobrava svim osobama koje ovlasti nadležni organ pristup:

- (a) svim objektima, dokumentima, evidencijama, podacima, postupcima ili svakom drugom materijalu relevantnom za njihovu aktivnost koja je predmet certifikacije ili davanja izjave, bilo da se vrši na osnovu ugovora ili ne, i
- (b) izvršava ili prisustvuje svakoj aktivnosti, inspekciji, testiranju, procjeni ili vježbi koje nadležni organ smatra neophodnim.

ADR.OR.C.020 Nalazi i korektivne aktivnosti

Operator aerodroma ili pružatelj usluga upravljanja platformom nakon prijema izvještaja o nalazima:

- (a) utvrđuje korijenski uzrok neusklađenosti,
- (b) definiše plan korektivnih aktivnosti, i
- (c) dokazuje provođenje plana korektivnih aktivnosti na prihvatljiv način za nadležni organ u roku dogovorenim sa tim nadležnim organom kako je definisano u ADR.AR.C.055(d).

ADR.OR.C.025 Hitan odgovor na problem u vezi sa sigurnošću letenja — usklađenost sa sigurnosnim naredbama

Operator aerodroma ili pružatelj usluga upravljanja platformom provodi sve sigurnosne mjere, uključujući sigurnosne naredbe, koje odredi nadležni organ u skladu sa ADR.AR.A.030(c) i ADR.AR.A.040.

ADR.OR.S.030 Izvještavanje o događajima

- (a) Operator aerodroma i pružatelj usluga upravljanja platformom izvještava nadležni organ, i svaku drugu organizaciju koju je odredila država u kojoj se aerodrom nalazi, o svakoj nesreći, ozbiljnom incidentu i događaju kako je definisano Pravilnikom o istraživanju nesreća i ozbiljnih incidenata zrakoplova ("Službeni glasnik BiH", broj 30/14) i Pravilnikom o izvještavanju o događajima ("Službeni glasnik BiH", br. 57/15 i 88/17).
- (b) Ne dovodeći u pitanje tačku (a), operator izvještava nadležni organ i organizaciju odgovornu za projektovanje aerodromske opreme o svim neispravnostima, tehničkim kvarovima, prekoračenjima tehničkih ograničenja, događajima ili drugim nepravilnostima koje su ugrozile ili su mogle ugroziti sigurnost letenja, a nisu rezultirale nesrećom ili ozbiljnim incidentom.
- (c) Ne dovodeći u pitanje Pravilnik o istraživanju nesreća i ozbiljnih incidenata zrakoplova ("Službeni glasnik BiH", broj 30/14) i Pravilnik o izvještavanju o događajima ("Službeni glasnik BiH", br. 57/15 i 88/17, izvještaji iz tač. (a) i (b) izrađuju se u obliku i na način koji odredi nadležni organ i sadrže sve važne informacije o stanju s kojim je upoznat operator aerodroma ili pružatelj usluga upravljanja platformom.
- (d) Izvještaji se podnose čim je to prije moguće, ali u svakom slučaju u roku od 72 sata od trenutka kada je operator aerodroma ili pružatelj usluga upravljanja platformom utvrdio stanje na koje se izvještaj odnosi, osim ako je to onemogućeno zbog vanrednih okolnosti.
- (e) Kada je to potrebno, operator aerodroma ili pružatelj usluga upravljanja platformom izrađuje naknadni (*follow-up*) izvještaj u kome navodi detalje aktivnosti koje namjerava poduzeti kako bi spriječio slične događaje u budućnosti, čim se takve aktivnosti utvrde. Taj se izvještaj izrađuje u obliku i na način koje odredi nadležni organ.

ADR.OR.C.040 Zaštita od požara

Operator aerodroma uspostavlja postupke kojima zabranjuje:

- (a) pušenje na površini za kretanje zrakoplova, drugim operativnim površinama aerodroma ili područjima aerodroma na kojima se skladišti gorivo ili drugi zapaljivi materijal,
- (b) izlaganje otvorenom plamenu ili poduzimanje aktivnosti koja bi mogla prouzrokovati opasnost od požara na:
 - (1) područjima aerodroma na kojima se skladišti gorivo ili drugi zapaljivi materijal,
 - (2) površini za kretanje zrakoplova ili drugim operativnim površinama aerodroma bez odobrenja operatora aerodroma.

ADR.OR.S.045 Upotreba alkohola, psihoaktivnih supstanci i lijekova

- (a) Operator aerodroma uspostavlja postupke o nivou konzumacije alkohola, psihoaktivnih supstanci i lijekova za:
 - (1) osoblje uključeno u rad, spasilačko-vatrogasne službe i održavanje aerodroma,
 - (2) osobe bez pratnje koje izvršavaju aktivnosti na površini za kretanje zrakoplova ili na drugim operativnim površinama aerodroma.

- (b) Ti postupci uključuju zahtjeve da to osoblje:
- (1) ne konzumira alkohol u toku svog radnog vremena,
 - (2) ne vrše nikakve dužnosti pod uticajem:
 - (i) alkohola ili bilo kakvih psihoaktivnih supstanci, ili
 - (ii) bilo kakvih lijekova koji bi mogli uticati na njihove sposobnosti na način koji ugrožava sigurnost letenja.

**PODODJELJAK D — UPRAVLJANJE (ADR.OR.D)
ADR.OR.D.005 Sistem upravljanja**

- (a) Operator aerodroma provodi i održava sistem upravljanja koji obuhvata sistem upravljanja sigurnošću letenja.
- (b) Sistem upravljanja uključuje:
- (1) jasno definisane linije odgovornosti i nadležnosti u organizaciji operatora aerodroma, uključujući direktnu odgovornost višeg rukovodstva u vezi sa sigurnošću letenja;
 - (2) opis opštih filozofija i principa operatora aerodroma u pogledu sigurnosti letenja, što se naziva politikom sigurnosti koju potpisuje odgovorni rukovodilac;
 - (3) formalni proces kojim se osigurava identifikovanje opasnosti u radu;
 - (4) formalni proces kojim se osiguravaju analize, procjene i umanjenje sigurnosnih rizika u radu aerodroma;
 - (5) načini utvrđivanja učinka sigurnosti letenja organizacije operatora aerodroma u vezi sa pokazateljima učinka sigurnosti letenja i ciljevima učinka sigurnosti sistema upravljanja sigurnošću letenja i za vrednovanje djelotvornosti kontrola sigurnosnih rizika;
 - (6) formalni proces za:
 - (i) utvrđivanje promjena u organizaciji operatora aerodroma, sistemu upravljanja, aerodromu ili u njegovu radu koje bi mogle uticati na uspostavljene procese, postupke i usluge,
 - (ii) opis mjera za osiguranje učinka sigurnosti letenja prije provođenja promjena, i
 - (iii) uklanjanje ili prilagođavanje kontrola sigurnosnih rizika koje su više potrebne ili djelotvorne zbog promjena u operativnom okruženju;
 - (7) formalni proces za pregled sistema upravljanja iz stava (a), utvrđivanje uzroka perfomansi sistema upravljanja sigurnošću letenja koje su ispod standarda, određivanje posljedica tih perfomansi u radu i uklanjanje ili umanjenje takvih uzroka;
 - (8) program obuke u vezi sa sigurnošću letenja kojim se osigurava da je osoblje uključeno u rad, u spasilačko-vatrogasne službe, u održavanje aerodroma i u upravljanje njime obučeno i osposobljeno za izvršavanje dužnosti u okviru sistema upravljanja sigurnošću letenja;
 - (9) formalni način za komunikaciju o pitanjima sigurnosti letenja kojim se osigurava da je osoblje u potpunosti upoznato sa sistemom upravljanja sigurnošću letenja kojim se prenose sigurnosne ključne informacije i objašnjava zbog čega su poduzete posebne sigurnosne aktivnosti, kao i zbog čega su doneseni ili izmijenjeni postupci u vezi sa sigurnošću letenja;
 - (10) koordinaciju sistema upravljanja sigurnošću letenja sa planom za vanredne situacije na aerodromu i koordinaciju plana za vanredne situacije na aerodromu sa planovima za vanredne situacije onih organizacija sa kojima se mora povezati tokom pružanja usluga na aerodromu; i

- (11) formalni proces za praćenje usklađenosti organizacije sa relevantnim zahtjevima.
- (c) Operator aerodroma dokumentuje sve ključne procese sistema upravljanja.
- (d) Sistem upravljanja srazmjeran je veličini organizacije i njenim aktivnostima, uzimajući u obzir opasnosti i povezane rizike svojstvene tim aktivnostima.
- (e) Ako operator aerodroma posjeduje takođe i potvrdu za pružanje usluga u zračnoj plovidbi, on osigurava da sistem upravljanja obuhvata sve aktivnosti iz područja primjene njegovih potvrda.

ADR.OR.D.007 Upravljanje zrakoplovnim podacima i zrakoplovnim informacijama

- (a) U okviru svog sistema upravljanja operator aerodroma provodi i održava sistem upravljanja kvalitetom koji obuhvata:
- (1) njegove aktivnosti u vezi sa zrakoplovnim podacima, i
 - (2) njegove aktivnosti u vezi sa pružanjem zrakoplovnih informacija.
- (b) Operator aerodroma utvrđuje postupke za ispunjenje ciljeva upravljanja sigurnošću letenja i zrakoplovnom sigurnošću koji se odnose na:
- (1) aktivnosti u vezi sa zrakoplovnim podacima, i
 - (2) aktivnosti u vezi sa pružanjem zrakoplovnih informacija.

ADR.OR.D.010 Ugovorene aktivnosti

- (a) Ugovorene aktivnosti uključuju sve aktivnosti, iz djelokruga operatora aerodroma u skladu sa obaveznim sadržajem potvrde, koje vrše druge organizacije koje su same certificirane za izvođenje takvih aktivnosti ili ako nisu certificirane, rade na osnovu odobrenja operatora aerodroma. Pri ugovaranju ili nabavci bilo kog dijela svojih aktivnosti, operator aerodroma osigurava da je ugovorena ili nabavljena usluga ili oprema u skladu sa primjenjivim zahtjevima.
- (b) Ako operator aerodroma ugovara bilo koji dio svojih aktivnosti sa organizacijom koja sama nije certificirana za obavljanje takve aktivnosti u skladu sa ovim dijelom, organizacija sa kojom je sklopljen ugovor radi na osnovu odobrenja i pod nadzorom operatora aerodroma. Operator aerodroma osigurava da se nadležnom organu omogućiti pristup organizaciji s kojom je sklopljen ugovor radi utvrđivanja stalne usklađenosti sa primjenjivim zahtjevima.

ADR.OR.D.015 Zahtjevi u vezi sa osobljem

- (a) Operator aerodroma imenuje odgovornog rukovodioca koji je ovlašten da osigura da se sve aktivnosti mogu finansirati i izvoditi u skladu sa primjenjivim zahtjevima. Odgovorni rukovodilac odgovoran je za uspostavljanje i održavanje efikasnog sistema upravljanja.
- (b) Operator aerodroma imenuje osobe odgovorne za upravljanje i nadzor u sljedećim oblastima:
- (1) operativne usluge aerodroma, i
 - (2) održavanje aerodroma.
- (c) Operator aerodroma imenuje osobu ili grupu osoba odgovornih za izradu, održavanje i svakodnevno upravljanje sistemom upravljanja sigurnošću letenja. Te osobe postupaju nezavisno od drugih rukovodilaca u organizaciji, imaju direktan pristup odgovornom rukovodiocu i odgovarajućem rukovodstvu nadležnom za pitanja u vezi sa sigurnošću letenja i odgovorne su odgovornom rukovodiocu.
- (d) Operator aerodroma ima dovoljno kvalificiranog osoblja kako bi se planirani zadaci i aktivnosti izvršavali u skladu sa primjenjivim zahtjevima.

- (e) Operator aerodroma dodjeljuje dovoljan broj rukovodećeg osoblja za utvrđene dužnosti i odgovornosti, uzimajući u obzir strukturu organizacije i broj zaposlenog osoblja.
- (f) Operator aerodroma osigurava da je osoblje uključeno u rad, održavanje i upravljanje aerodromom adekvatno obučeno u skladu sa programom obuke.

ADR.OR.D.017 Programi obuke i provjera stručnosti

- (a) Operator aerodroma uspostavlja i provodi program obuke za osoblje uključeno u rad, održavanje i upravljanje aerodromom.
- (b) Operator aerodroma osigurava da su osobe bez pratnje koje rade na površini za kretanje zrakolova ili drugim operativnim površinama aerodroma odgovarajuće obučene.
- (c) Operator aerodroma osigurava da su osobe iz tač. (a) i (b) dokazale svoju sposobnost za izvršavanje svojih dodijeljenih dužnosti kroz provjeru stručnosti u odgovarajućim razmacima kako bi se osigurala kontinuirana osposobljenost.
- (d) Operator aerodroma osigurava da:
 - (1) se koriste adekvatno kvalificirani i iskusni instruktori i procjenjivači za provođenje programa obuke, i
 - (2) se za održavanje obuke koriste odgovarajuće prostorije i sredstva.
- (e) Operator aerodroma:
 - (1) vodi odgovarajuće evidencije o kvalifikaciji, obuci i provjeri stručnosti za dokazivanje usklađenosti sa tim zahtjevom,
 - (2) na zahtjev stavlja evidencije na raspolaganje svom osoblju na koje se te evidencije odnose, i
 - (3) ako osobu zaposli drugi poslodavac, takve evidencije o toj osobi stavlja na raspolaganje novom poslodavcu na zahtjev u skladu sa Zakonom o zaštiti ličnih podataka.

ADR.OR.D.020 Zahtjevi u vezi sa objektima

- (a) Operator aerodroma osigurava da su adekvatni i odgovarajući objekti na raspolaganju njegovom osoblju ili osoblju koje su zaposlile strane sa kojima je sklopljen ugovor za pružanje operativnih usluga i usluga održavanja aerodroma.
- (b) Operator aerodroma određuje odgovarajuća područja na aerodromu koja služe za skladištenje opasnih materija koje se prevoze preko aerodroma, u skladu sa Tehničkim uputstvima.

ADR.OR.D.025 Koordinacija sa drugim organizacijama

Operator aerodroma:

- (a) osigurava da se sistemom upravljanja aerodromom vrši koordinacija i povezivanje sa sigurnosnim postupcima drugih organizacija koje rade ili pružaju usluge na aerodromu, i
- (b) osigurava da takve organizacije imaju uspostavljene sigurnosne postupke za usklađivanje sa primjenjivim zahtjevima iz ovog pravilnika i drugih propisa koji regulišu ovu oblast i zahtjevima utvrđenim u aerodromskom priručniku.

ADR.OR.D.027 Programi sigurnosti letenja

Operator aerodroma:

- (a) izrađuje, vodi i provodi programe za promovisanje sigurnosti letenja i razmjenu informacija koje su značajne za sigurnost letenja, i
- (b) podstiče organizacije koje rade ili pružaju usluge na aerodromu da se uključe u takve programe.

ADR.OR.D.030 Sistem izvještavanja o sigurnosti letenja

- (a) Operator aerodroma uspostavlja i provodi sistem izvještavanja o sigurnosti letenja za svo osoblje i organizacije koje rade ili pružaju usluge na aerodromu radi

promovisanja sigurnosti letenja i sigurne upotrebe aerodroma.

- (b) Operator aerodroma u skladu sa ADR.OR.D.005 (b) (3):
 - (1) zahtijeva da osoblje i organizacije navedene u tački (a) koriste sistem izvještavanja o sigurnosti letenja i za obavezno izvještavanje o svim nesrećama, ozbiljnim incidentima i događajima, i
 - (2) osigurava da se sistem izvještavanja o sigurnosti letenja može koristiti za dobrovoljno izvještavanje o svakom kvaru, nepravilnosti i mogućoj opasnosti koji bi mogli uticati na sigurnost letenja.
- (c) Sistem izvještavanja o sigurnosti letenja štiti identitet podnosioca izvještaja, podstiče dobrovoljno izvještavanje i uključuje mogućnost da se izvještaji podnose anonimno.
- (d) Operator aerodroma:
 - (1) evidentira sve podnesene izvještaje,
 - (2) po potrebi analizira i procjenjuje izvještaje radi utvrđivanja sigurnosnih nedostataka i utvrđivanja trendova,
 - (3) osigurava da sve organizacije koje rade ili pružaju usluge na aerodromu, a koje su značajne po pitanju sigurnosti letenja, učestvuju u analizi takvih izvještaja i da se provode sve utvrđene korektivne i/ili preventivne mjere,
 - (4) po potrebi, provodi istrage o izvještajima, i
 - (5) uzdržava se od pripisivanja krivice u skladu sa principom "kulture pravičnosti".

ADR.OR.D.035 Vođenje evidencije

- (a) Operator aerodroma uspostavlja adekvatan sistem vođenja evidencija kojim su obuhvaćene sve aktivnosti poduzete u skladu sa ovim pravilnikom i drugim propisima koji regulišu ovu oblast.
- (b) Format evidencija utvrđuje se u aerodromskom priručniku.
- (c) Evidencije se čuvaju na način kojim se osigurava zaštita od oštećenja, prepravke ili krađe.
- (d) Evidencije se čuvaju najmanje pet godina, osim što za evidencije navedene u nastavku važi sljedeće:
 - (1) osnova za cerifikaciju, alternativni načini usklađivanja u upotrebi i važeću potvrdu/e aerodroma ili operatora aerodroma čuvaju se do isteka važenja potvrde,
 - (2) dogovori sa drugim organizacijama čuvaju se sve dok su ti dogovori na snazi,
 - (3) priručnici za aerodromsku opremu ili sisteme koji su u upotrebi na aerodromu čuvaju se sve dok se koriste na aerodromu,
 - (4) izvještaji o procjeni sigurnosti letenja čuvaju se tokom trajanja sistema/postupka/aktivnosti,
 - (5) evidencije o obuci osoblja, kvalifikacijama, zdravstvene evidencije, kao i evidencije o provjeri stručnosti, po potrebi, čuvaju se najmanje četiri godine nakon prestanka zaposlenja ili dok nadležni organ ne izvrši stručni nadzor u području njihovog rada, i
 - (6) važeće izdanje registra opasnosti.
- (e) Na sve evidencije primjenjuje se odgovarajući zakon o zaštiti podataka.

PODODJELJAK E — AERODROMSKI PRIRUČNIK I DOKUMENTACIJA (ADR.OR.E)

ADR.OR.E.005 Aerodromski priručnik

- (a) Operator aerodroma izrađuje i održava aerodromski priručnik.
- (b) Sadržaj aerodromskog priručnika, prema potrebi, odražava osnovnu za certifikaciju i zahtjeve iz ovog dijela i Dijela ADR.OPS i nije u suprotnosti sa obaveznim sadržajem potvrde. Aerodromski priručnik sadrži ili upućuje na sve potrebne informacije za sigurnu upotrebu, rad i održavanje

- aerodroma, njegovu opremu i njegove površine za ograničenje prepreka i površine zaštite od prepreka i drugih površina povezanih sa aerodromom.
- (c) Aerodromski priručnik može se izdati u odvojenim dijelovima.
- (d) Operator aerodroma osigurava da svo osoblje aerodroma i drugo relevantno osoblje organizacije ima lak pristup dijelovima aerodromskog priručnika koji se odnose na njihove dužnosti i odgovornosti.
- (e) Operator aerodroma:
- (1) dostavlja nadležnom organu planirane izmjene i revizije aerodromskog priručnika za tačke koje zahtijevaju prethodno odobrenje u skladu sa ADR.OR.B.040 prije dana stupanja na snagu i osigurava da izmjene i revizije ne stupe na snagu prije nego što nadležni organ izda odobrenje, ili
 - (2) dostavlja nadležnom organu planirane izmjene i revizije aerodromskog priručnika prije dana stupanja na snagu ako o predložnim izmjenama i revizijama aerodromskog priručnika samo treba obavijestiti nadležni organ u skladu sa ADR.OR.B.040(d) i ADR.OR.B.015(b).
- (f) Nezavisno od tačke (e), kada se zahtijevaju izmjene ili revizije u interesu sigurnosti letenja, one se mogu objaviti i primijeniti odmah, pod uvjetom da je predat zahtjev za potrebno odobrenje.
- (g) Operator aerodroma:
- (1) pregleda sadržaj aerodromskog priručnika, osigurava da je ažuriran i po potrebi ga mijenja i dopunjuje,
 - (2) unosi sve izmjene i revizije koje zahtijeva nadležni organ, i
 - (3) upoznaje svo aerodromsko osoblje i druge relevantne organizacije o promjenama koje se odnose na njihove dužnosti i odgovornosti.
- (h) Operator aerodroma osigurava da se sve informacije preuzete iz drugih odobrenih dokumenata i sve njihove izmjene pravilno objave u aerodromskom priručniku. To ne sprječava operatora aerodroma da u aerodromskom priručniku objavi strože podatke i postupke.
- (i) Operator aerodroma osigurava da:
- (1) je aerodromski priručnik napisan na jeziku prihvatljivom za nadležni organ, i
 - (2) svo osoblje može čitati i razumjeti jezik na kojem su napisani dijelovi aerodromskog priručnika i drugi operativni dokumenti koji se odnose na njihove dužnosti i odgovornosti.
- (j) Operator aerodroma osigurava da aerodromski priručnik:
- (1) je potpisao odgovorni rukovodilac aerodroma,
 - (2) je odštampan ili dostupan u elektronskom obliku i da je jednostavan za izmjenu,
 - (3) ima sistem za upravljanje kontrolom izdanja koji se primjenjuje i koji je naveden u aerodromskom priručniku, i
 - (4) uvažava principe ljudskih faktora i organizovan je na način kojim se olakšava njegova priprema, korištenje i pregled.
- (k) Operator aerodroma čuva najmanje jedan potpun i važeći primjerak aerodromskog priručnika na aerodromu i stavlja ga na raspolaganje inspekciji koju obavlja nadležni organ.
- (l) Sadržaj aerodromskog priručnika je sljedeći:
- (1) Opšti dio,
 - (2) Sistem upravljanja aerodromom, zahtjevi u vezi sa kvalifikacijom i obukom,
 - (3) Pojednosti o položaju aerodroma,
 - (4) Pojednosti o aerodromu koje se dostavljaju službi zrakoplovnog informisanja, i

- (5) Pojednosti o operativnim postupcima aerodroma, njegovoj opremi i sigurnosnim mjerama.

ADR.OR.E.010 Zahtjevi u vezi sa dokumentacijom

- (a) Operator aerodroma osigurava dostupnost svake druge zahtijevane dokumentacije i svih pripadajućih izmjena i dopuna.
- (b) Operator aerodroma je sposoban da distribuira operativna uputstva i druge informacije bez odlaganja.

ANEKS IV

Zahtjevi u vezi sa operacijama — Aerodromi (Dio ADR.OPS)

PODODJELJAK A — PODACI O AERODROMU

(ADR.OPS.A)

ADR.OPS.A.005 Podaci o aerodromu

Operator aerodroma po potrebi:

- (a) utvrđuje, dokumentuje i održava podatke o aerodromu i dostupnim uslugama,
- (b) dostavlja podatke o aerodromu i dostupnim uslugama korisnicima i pružateljima operativnih usluga u zračnom prometu i pružateljima usluga zrakoplovnog informisanja.

ADR.OPS.A.010 Zahtjevi u vezi sa kvalitetom podataka

Operator aerodroma ima formalne dogovore sa organizacijama s kojima razmjenjuje zrakoplovne podatke i/ili zrakoplovne informacije.

- (a) Operator aerodroma dostavlja sve podatke o aerodromu i dostupnim uslugama koji su potrebni kvaliteta i integriteta.
- (b) Kada se podaci relevantni za aerodrome i dostupne usluge objave, operator aerodroma:
 - (1) prati podatke o aerodromu i dostupnim uslugama koje je sam izradio, a koje objavljuju odgovarajući pružatelji operativnih usluga u zračnom prometu i pružatelji usluga zrakoplovnog informisanja,
 - (2) obavještava relevantne pružatelje usluga zrakoplovnog informisanja o svim promjenama potrebnim za osiguranje tačnosti i potpunosti podataka koji se odnose na aerodrom i dostupne usluge, koje je izradio operator aerodroma,
 - (3) obavještava odgovarajuće pružatelje usluga u zračnom prometu i pružatelje usluga zrakoplovnog informisanja ako su objavljeni podaci, koje je izradio operator aerodroma, netačni ili neodgovarajući.

ADR.OPS.A.015 Koordinacija između operatora aerodroma i pružatelja usluga zrakoplovnog informisanja

- (a) Da bi pružatelji usluga zrakoplovnog informisanja dobili informacije koje im omogućavaju pružanje ažuriranih pretpoletnih informacija i da bi ispunili potrebu za informacijom u letu, operator aerodroma sklapa dogovore kako bi izvještavao relevantne pružatelje usluga zrakoplovnog informisanja, sa minimalnim kašnjenjem, o sljedećem:
 - (1) informacijama o uvjetima na aerodromu, uklanjanju onesposobljenih zrakoplova, spasilačko-vatrogasnim službama i vizuelnim sistemima pokazivača nagiba prilaza,
 - (2) operativni status pripadajućih objekata, usluga i navigacijskih sredstava na aerodromu,
 - (3) sve druge informacije koje smatra značajnim za rad.

**PODODJELJAK B — OPERATIVNE USLUGE
AERODROMA, OPREMA I INSTALACIJE (ADR.OPS.B)
ADR.OPS.B.001 Pružanje usluga**

Usluge iz pododjeljka B ovog aneksa operator aerodroma pruža direktno ili indirektno na aerodromu.

ADR.OPS.B.005 Planiranje za vanredne situacije na aerodromu

Operator aerodroma ima i provodi plan za vanredne situacije na aerodromu koji:

- (a) je srazmjeran operacijama zrakoplova i drugim aktivnostima koje se izvršavaju na aerodromu,
- (b) osigurava koordinaciju odgovarajućih organizacija kao odgovor na vanredne situacije na aerodromu ili u njegovoj okolini, i
- (c) sadrži postupke za periodično testiranje adekvatnosti plana i za pregled rezultata kako bi se poboljšala njegova djelotvornost.

ADR.OPS.B.010 Spasilačko-vatrogasne službe

- (a) Operator aerodroma osigurava da:
 - (1) na aerodromu su osigurani spasilačko-vatrogasna služba, objekti, oprema i usluge,
 - (2) su adekvatna oprema, sredstva za gašenje i dovoljan broj osoblja dostupni blagovremeno,
 - (3) je spasilačko-vatrogasno osoblje odgovarajuće obučeno, opremljeno i kvalificirano za rad u aerodromskom okruženju, i
 - (4) spasilačko-vatrogasno osoblje, od kojeg bi se moglo zahtijevati da postupa u vanrednim situacijama, dokazuje svoju zdravstvenu sposobnost za zadovoljavajuće izvršavanje zadataka, u zavisnosti od vrste aktivnosti.
- (b) Operator aerodroma uspostavlja i provodi program obuka za osobe uključene u spasilačko-vatrogasne službe aerodroma,
- (c) Operator aerodroma provodi provjere stručnosti u odgovarajućim razmacima kako bi se osigurala kontinuirana osposobljenost,
- (d) Operator aerodroma osigurava:
 - (1) da su izabrani adekvatno kvalificirani i iskusni instruktori i ocjenjivači za provođenje programe obuke, i
 - (2) da se za izvođenje obuke koriste prikladni objekti i sredstva.
- (e) Operator aerodroma:
 - (1) vodi odgovarajuću evidenciju o kvalifikaciji, obuci i provjeri stručnosti za dokazivanje usklađenosti sa ovim zahtjevom,
 - (2) te evidencije, na zahtjev, stavlja na raspolaganje svom predmetnom osoblju, i
 - (3) ako osobu zaposli drugi poslodavac, na zahtjev, takve evidencije o toj osobi stavlja na raspolaganje novom poslodavcu.
- (f) Privremeno smanjenje nivoa zaštite aerodromskih spasilačko-vatrogasnih službi, zbog nepredviđenih okolnosti, ne zahtijeva prethodno odobrenje nadležnog organa.

ADR.OPS.B.015 Praćenje i inspekcija površine za kretanje zrakoplova i odgovarajućih objekata

- (a) Operator aerodroma prati uvjete na površini za kretanje zrakoplova i operativni status odgovarajućih objekata i izvještava o pitanjima značajnim za rad, bilo da su trajne ili privremene prirode, odgovarajuće pružatelje usluga u zračnom prometu i pružatelje usluga zrakoplovnog informisanja.
- (b) Operator aerodroma provodi redovne inspekcije operativne površine i njenih odgovarajućih objekata.

ADR.OPS.B.020 Smanjenje opasnosti od naleta životinja

Operator aerodroma:

- (a) procjenjuje opasnost od naleta životinja na aerodromu i u njegovoj okolini,
- (b) uspostavlja načine i postupke za smanjenje rizika od sudara životinja i zrakoplova na aerodromu, i
- (c) obavještava odgovarajući organ ako procjena prisustva životinja pokazuje da u okolini aerodroma postoje uvjeti koji mogu prouzrokovati opasnost od naleta životinja.

ADR.OPS.B.025 Upravljanje vozilima

Operator aerodroma uspostavlja i provodi postupke za obuku, procjenu i izdavanje ovlaštenja svim vozačima koji upravljaju vozilima na površini za kretanje zrakoplova.

ADR.OPS.B.030 Sistem za vođenje i kontrolu kretanja po površinama

Operator aerodroma osigurava da na aerodromu postoji sistem za vođenje i kontrolu kretanja po površinama.

ADR.OPS.B.035 Rad u zimskim uvjetima

Operator aerodroma osigurava da se uspostave i primjenjuju načini i postupci za osiguranje sigurnih uvjeta za rad aerodroma u zimskim uvjetima.

ADR.OPS.B.040 Operacije noću

Operator aerodroma osigurava da se uspostave i primjenjuju načini i postupci za osiguranje sigurnih uvjeta za rad aerodroma tokom noćnih operacija.

ADR.OPS.B.045 Operacije pri smanjenoj vidljivosti

- (a) Operator aerodroma osigurava da se uspostave i primjenjuju načini i postupci za osiguranje sigurnih uvjeta za rad aerodroma u uvjetima smanjene vidljivosti.
- (b) Postupke pri smanjenoj vidljivosti prethodno odobrava nadležni organ.

ADR.OPS.B.050 Rad u nepovoljnim vremenskim uvjetima

Operator aerodroma osigurava da se uspostave i primjenjuju načini i postupci za osiguranje sigurnosti rada aerodroma u nepovoljnim vremenskim uvjetima.

ADR.OPS.B.055 Kvalitet goriva

Operator aerodroma utvrđuje da li organizacije uključene u skladištenje i snabdijevanje zrakoplova gorivom imaju postupke kojima se osigurava da se zrakoplovi snabdijevaju nekontaminiranim gorivom ispravne specifikacije.

ADR.OPS.B.065 Vizuelna sredstva i električni sistemi na aerodromu

Operator aerodroma ima postupke kojim osigurava da vizuelna sredstva i električni sistemi na aerodromu funkcioniraju na predviđen način.

ADR.OPS.B.070 Sigurnost radova na aerodromu

- (a) Operator aerodroma uspostavlja i primjenjuje postupke kojima osigurava da:
 - (1) radovi na aerodromu ne utiču na sigurnost letenja zrakoplova, i
 - (2) operativne aktivnosti ne utiču na aktivnost radova na aerodromu.

ADR.OPS.B.075 Zaštita aerodroma

- (a) Operator aerodroma prati na aerodromu i u njegovoj okolini:
 - (1) površine za ograničenja prepreka i površine zaštite od prepreka kako je uspostavljeno u skladu sa osnovom za certifikaciju i druge površine i druga područja povezana sa aerodromom kako bi mogao u okviru svojih ovlaštenja poduzeti odgovarajuće mjere kojima

- se smanjuju rizici povezani sa prodiranjem na te površine i ta područja,
- (2) obilježavanje i osvjtljavanje prepreka kako bi mogao, po potrebi, da poduzme radnje u okviru svojih ovlaštenja,
 - (3) prema potrebi, opasnosti povezane sa ljudskom aktivnošću i korištenjem zemljišta kako bi mogao u okviru svojih ovlaštenja poduzeti radnje;
- (b) Operator aerodroma uspostavlja postupke za umanjeње rizika koji se odnose na prepreke, razvoj i druge aktivnosti unutar područja koja se nadgledaju, a koje bi mogle uticati na sigurne operacije zrakoplova na aerodromu, pri dolasku na aerodrom ili pri odlasku sa aerodroma.

ADR.OPS.B.080 Obilježavanje i osvjtljavanje vozila i drugih pokretnih predmeta

Operator aerodroma osigurava da su vozila i drugi pokretni predmeti, izuzev zrakoplova, na površini za kretanje zrakoplova aerodroma obilježeni, a vozila koja se koriste noću ili u uvjetima smanjene vidljivosti osvjtljena. Oprema i vozila za servisiranje zrakoplova koji se koriste isključivo na stajanci mogu da se izuzmu.

ADR.OPS.B.090 Korištenje aerodroma od strane zrakoplova sa višim kodnim slovom

- (a) Osim kada se zrakoplov nalazi u opasnosti, operator aerodroma može, uz prethodno odobrenje nadležnog organa, dozvoliti upotrebu aerodroma ili dijelova aerodroma zrakoplovu sa kodnim slovom koje je više od projektnih karakteristika navedenih u obaveznom sadržaju potvrde.
- (b) Za dokazivanje usklađenosti sa tačkom (a) primjenjuju se odredbe ADR.OR.B.040.

PODODJELJAK C — ODRŹAVANJE AERODROMA (ADR.OPS.C)

ADR.OPS.C.005 Opšti dio

Operator aerodroma uspostavlja i primjenjuje program održavanja, uključujući prema potrebi preventivno održavanje, radi održavanja aerodromskih objekata u svrhu usklađenosti sa bitnim zahtjevima iz Aneksa V.

ADR.OPS.C.010 Kolovozni zastori, ostale površine na zemlji i odvodnja

- (a) Operator aerodroma pregleda površine za kretanje zrakoplova, uključujući kolovozne zastore (poletno-sletne staze, staze za vožnju ili platforme), obližnja područja i odvodnju kako bi redovno procjenjivao njihovo stanje u okviru preventivnog i korektivnog programa održavanja aerodroma.
- (b) Operator aerodroma:
 - (1) održava sve površine za kretanje zrakoplova s ciljem izbjegavanja i uklanjanja svih predmeta/krhotina koje bi mogle prouzrokovati oštećenje zrakoplova ili oslabiti rad sistema zrakoplova,
 - (2) održava površinu poletno-sletnih staza, staza za vožnju i platformi kako bi spriječio nastanak štetnih nepravilnosti,
 - (3) poduzima korektivnu aktivnost održavanja kada su karakteristike trenja cijele poletno-sletne staze ili njenog dijela, kada nije kontaminirana, ispod propisanih vrijednosti. Učestalost ovih mjerenja mora biti dovoljna za utvrđivanje promjena karakteristika trenja na površini poletno-sletne staze.

ADR.OPS.C.015 Vizuelna sredstva i električni sistemi

Operator aerodroma uspostavlja i osigurava provođenje sistema korektivnog i preventivnog održavanja vizualnih sredstava

i električnih sistema kako bi osigurao dostupnost, pouzdanost i usklađenost sistema za osvjtljenje i obilježavanje.

ANEKS V

Bitni zahtjevi za aerodrome

1. FIZIČKE KARAKTERISTIKE, INFRASTRUKTURA I OPREMA

1.1 Površine za kretanje zrakoplova

1.1.1 Aerodromi imaju utvrđeno područje za slijetanje i polijetanje zrakoplova koje ispunjava sljedeće uvjete:

- (a) područje za slijetanje i polijetanje ima dimenzije i karakteristike odgovarajuće za zrakoplove za koje je predviđeno da ga upotrebljavaju,
- (b) područje za slijetanje i polijetanje ima, prema potrebi, nosivost dovoljnu da može podnijeti ponavljanje operacija zrakoplova za koje je predviđeno da ga upotrebljavaju. Područja koja nisu namijenjena za ponavljajuće operacije moraju imati sposobnost podrške zrakoplovu,
- (c) područje za slijetanje i polijetanje projektuje se tako da se odvodi voda i spriječi da stajaća voda postane neprihvatljiv rizik za operacije zrakoplova,
- (d) zbog nagiba i promjena nagiba područja za slijetanje i polijetanje ne smiju napraviti neprihvatljiv rizik za operacije zrakoplova,
- (e) karakteristike površine područja za slijetanje i polijetanje adekvatne su za zrakoplove za koje je predviđeno da ga upotrebljavaju, i
- (f) na području za slijetanje i polijetanje nema nikakvih objekata koji bi mogli prouzrokovati neprihvatljiv rizik za operacije zrakoplova.

1.1.2 Kada ima više područja određenih za slijetanje i polijetanje, ona moraju biti takva da ne izazivaju neprihvatljiv rizik za operacije zrakoplova.

1.1.3 Područje određeno za slijetanje i polijetanje okružuju definisana područja. Ta područja su namijenjena za zaštitu zrakoplova koji lete iznad njih tokom operacija polijetanja ili slijetanja ili za ublažavanje posljedica slijetanja prije područja za slijetanje i polijetanje, izlijetanja sa strane te oblasti, slijetanja sa zaustavljanjem van nje ili polijetanja dužeg od uobičajenog, i ispunjavaju sljedeće uvjete:

- (a) ta područja imaju dimenzije odgovarajuće za predviđene operacije zrakoplova,
- (b) zbog nagiba i promjene nagiba tih područja ne smije nastati neprihvatljiv rizik za operacije zrakoplova,
- (c) na tim područjima nema objekata koji bi mogli prouzrokovati neprihvatljiv rizik za operacije zrakoplova. To ne znači da se na tim područjima ne smije nalaziti krhka oprema ako je ona potrebna za pomoć operacijama zrakoplova, i
- (d) svako od tih područja ima snagu nosivosti koja je dovoljna za njegovu namjenu.

1.1.4 Ta područja aerodroma, koja se upotrebljavaju za kretanje ili parkiranje zrakoplova, zajedno sa njihovom pripadajućom najbližom okolinom, projektuju se tako da dopuštaju sigurne operacije zrakoplova za kojeg se očekuje da će upotrebljavati određeni objekat u svim planiranim uvjetima, i ispunjavaju sljedeće uvjete:

- (a) ta područja imaju snagu nosivosti dovoljnu za podršku ponavljajućih operacija zrakoplova namijenjenih za njihovu upotrebu, osim onih područja za koja se očekuje da će se upotrebljavati samo povremeno i koja trebaju imati samo mogućnost podrške zrakoplovu,
- (b) ta područja projektovana su tako da se odvodi voda i da se spriječi da stajaća voda postane neprihvatljiv rizik za operacije zrakoplova,

- (c) zbog nagiba i promjene nagiba tih područja ne smije nastati neprihvatljiv rizik za operacije zrakoplova,
- (d) karakteristike površine tih područja su odgovarajuće za zrakoplove za čiju su upotrebu namijenjena, i
- (e) na tim područjima ne smije biti objekata koji bi mogli prouzrokovati neprihvatljiv rizik za zrakoplov. Time se ne onemogućava postavljanje opreme za parkiranje potrebne za to područje na posebno označenim mjestima ili u posebno označenim zonama.
- 1.1.5 Ostala infrastruktura namijenjena za upotrebu zrakoplova projektovana je tako da se upotrebom te infrastrukture ne izaziva neprihvatljiv rizik za zrakoplov koji je upotrebljiva.
- 1.1.6 Konstrukcije, zgrade, oprema ili skladišta smješteni su i projektovani tako da ne izazivaju neprihvatljiv rizik za operacije zrakoplova.
- 1.1.7 Osigurana su odgovarajuća sredstva kojima se neovlaštenim osobama, neovlaštenim vozilima ili životinjama, koje su dovoljno velike da bi mogle izazvati neprihvatljiv rizik za operacije zrakoplova, sprječava ulaz na područje kretanja zrakoplova, ne dovodeći u pitanje nacionalne i međunarodne odredbe o zaštiti životinja.
- 1.2 Nadvišavanje prepreka
- 1.2.1 Kako bi se zaštitio zrakoplov koji prilazi aerodromu radi slijetanja ili koji odlazi s aerodroma, utvrđuju se dolazne i odlazne rute ili područja. Takve rute ili područja omogućavaju zrakoplovu odgovarajuće nadvišavanje prepreka koje se nalaze u okolini aerodroma, uzimajući u obzir lokalne fizičke karakteristike.
- 1.2.2 Takvo nadvišavanje prepreka odgovara fazi leta i vrsti operacije koja se izvodi. Njima se u obzir uzima i oprema koja se upotrebljava za utvrđivanje položaja zrakoplova.
- 1.3 Aerodromska oprema povezana sa sigurnošću, uključujući vizuelna i nevizuelna sredstva.
- 1.3.1 Sredstva su primjerena namjeni, prepoznatljiva i pružaju korisnicima nedvosmislene informacije u svim planiranim operativnim uvjetima.
- 1.3.2 Aerodromska oprema povezana sa sigurnošću funkcioniše u skladu sa namjenom u predviđenim operativnim uvjetima. U operativnim uvjetima ili u slučaju kvara, aerodromska oprema povezana sa sigurnošću ne smije prouzrokovati neprihvatljiv rizik za sigurnost zračne plovidbe.
- 1.3.3 Sredstva i njihov sistem za napajanje električnom energijom projektovani su tako da kvarovi ne rezultiraju neprimjerenim, zbunjujućim ili nedovoljnim informacijama koje se pružaju korisnicima ni prekidom neke ključne usluge.
- 1.3.4 Odgovarajuća sredstva zaštite predviđena su kako bi se izbjegla oštećenja ili ometanja takvih sredstava.
- 1.3.5 Izvori zračenja ili prisutnost pokretnih ili fiksnih objekata ne smiju ometati niti narušavati performanse zrakoplovnih komunikacijskih, navigacijskih i nadzornih sistema.
- 1.3.6 Informacije o radu i upotrebi aerodromske opreme povezane sa sigurnošću stavljaju se na raspolaganje odgovarajućem osoblju, uključujući jasno navođenje uvjeta koji bi mogli izazvati neprihvatljive rizike za sigurnost zračne plovidbe.
- 1.4 Podaci o aerodromu
- 1.4.1 Uspostavljaju se i ažuriraju podaci relevantni za aerodrom i dostupne službe.
- 1.4.2 Ti podaci su tačni, čitljivi, potpuni i nedvosmisleni. Autentičnost i odgovarajući nivoi integriteta se održavaju.
- 1.4.3 Podaci se blagovremeno stavljaju na raspolaganje korisnicima i odgovarajućim pružateljima usluga ANS-a upotrebom dovoljno sigurnog i brzog načina komunikacije.
2. OPERACIJE I UPRAVLJANJE
- 2.1 Odgovornosti operatora aerodroma
- Operator aerodroma odgovoran je za rad aerodroma. Odgovornosti operatora aerodroma su sljedeće:
- (a) operator aerodroma ima, direktno ili u okviru dogovora sa trećim stranama, sva sredstva potrebna za osiguranje sigurnih operacija zrakoplova na aerodromu. Ta sredstva uključuju, između ostalog, objekte, osoblje, opremu i materijal, dokumentaciju o zadacima, odgovornostima i postupcima, pristup odgovarajućim podacima i vođenje evidencije,
- (b) operator aerodroma utvrđuje da su zahtjevi iz tačke 1. ispunjeni u svakom trenutku ili poduzima potrebne mjere za umanjene rizika povezanih sa neusklađenošću sa tim zahtjevima. Uspostavljaju se i primjenjuju postupci kako bi se svi korisnici blagovremeno obavijestili o tim mjerama,
- (c) operator aerodroma uspostavlja i primjenjuje odgovarajući program za upravljanje rizicima povezanim sa životinjama direktno ili u okviru dogovora sa trećim stranama,
- (d) operator aerodroma osigurava, direktno ili u okviru dogovora sa trećim stranama, da su kretanja vozila i osoba na površini kretanja zrakoplova i na drugim operativnim površinama koordinisana sa kretanjima zrakoplova kako bi se izbjegli sudari i oštećenja zrakoplova,
- (e) operator aerodroma osigurava da se, ako je to primjenjivo, uspostave i primjenjuju postupci za umanjene rizika povezanih sa aerodromskim operacijama u zimskim uvjetima, u nepovoljnim vremenskim uvjetima, pri smanjenoj vidljivosti ili noću,
- (f) operator aerodroma uspostavlja dogovore sa drugim odgovarajućim organizacijama kako bi se osigurala stalna usklađenost s bitnim zahtjevima za aerodrome navedene u ovom aneksu. Te organizacije uključuju, između ostalog, operatore zrakoplova, pružatelje usluga ANS-a, pružatelje zemaljskih usluga, pružatelje usluga AMS-a i druge organizacije čije aktivnosti ili proizvodi mogu uticati na sigurnost letenja zrakoplova,
- (g) operator aerodroma utvrđuje da organizacije uključene u skladištenje i raspodjelu pogonskog goriva/energije za zrakoplove imaju postupke kojim se osigurava da zrakoplovi dobijaju pogonsko gorivo/energiju koji su nekontaminirani i imaju ispravne specifikacije,
- (h) priručnici za rad i održavanje aerodromske opreme su dostupni, primjenjivi u praksi i obuhvataju uputstva za održavanje i popravke, informacije o servisiranju, utvrđivanje kvarova i postupke inspeksijskog pregleda,
- (i) operator aerodroma uspostavlja, direktno ili u okviru dogovora sa trećim stranama, i primjenjuje plan aerodroma za vanredne situacije koji obuhvata moguće scenarije vanrednih situacija koje se mogu dogoditi na aerodromu i u njegovoj okolini. Taj se plan, prema potrebi, koordiniše sa planom lokalne zajednice za vanredne situacije,
- (j) operator aerodroma osigurava, direktno ili u okviru dogovora sa trećim stranama, da na aerodromu postoje adekvatne spasilačko-vatrogasne službe. Te službe u slučaju incidenta ili nesreće hitno reaguju i raspolazu bar opremom, sredstvima za gašenje i dovoljnim brojem osoblja,
- (k) za rad i održavanje aerodroma operator aerodroma koristi isključivo obučeno i kvalificirano osoblje i, direktno ili u okviru dogovora sa trećim stranama, primjenjuje i održava programe obuke i provjere radi osiguranja trajne stručnosti cjelokupnog odgovarajućeg osoblja,

- (l) operator aerodroma osigurava da je svaka osoba kojoj je dopušten pristup na površini kretanja zrakoplova ili druge operative površine bez pratnje odgovarajuće obučena i kvalificirana za takav pristup,
- (m) osoblje spasilačko-vatrogasne službe je odgovarajuće obučeno i kvalificirano za rad na području aerodroma. Operator aerodroma, direktno ili u okviru dogovora sa trećim stranama, primjenjuje i održava programe obuke i provjere radi osiguranja trajne stručnosti tog osoblja, i
- (n) svo osoblje spasilačko-vatrogasne službe, od kog se potencijalno može zahtijevati učestvovanje u zrakoplovnim hitnim slučajevima, periodično dokazuje svoju zdravstvenu sposobnost za zadovoljavajuće vršenje svojih funkcija, uzimajući u obzir vrstu aktivnosti. U tom kontekstu, zdravstvena sposobnost, koja obuhvata i fizičku i psihičku sposobnost, znači da ne postoji nikakva bolest ili onesposobljenost koja bi tom osoblju onemogućila:
- izvršavanje zadataka potrebnih u zrakoplovnim vanrednim situacijama,
 - izvršavanje njihovih dodijeljenih dužnosti u bilo kom trenutku, ili
 - pravilno zapažanje svoje okoline.
- 2.2 Sistemi upravljanja
- 2.2.1 Zavisno od vrste aktivnosti koja je poduzeta i veličini organizacije, operator aerodroma uspostavlja i održava sistem upravljanja radi osiguranja usklađenosti sa bitnim zahtjevima navedenima u ovom aneksu, upravljanja sigurnosnim rizicima i nastojanja za kontinuiranim poboljšavanjem tog sistema.
- 2.2.2 Operator aerodroma uspostavlja sistem izvještavanja o događajima kao dio sistema upravljanja iz tačke 2.2.1. kako bi doprinio ostvarenju cilja kontinuiranog poboljšavanja sigurnosti letenja. Analiza informacija iz tog sistema izvještavanja o događajima prema potrebi uključuje strane navedene u tački 2.1.(f). Sistem izvještavanja o događajima u skladu je sa primjenjivim pravom ECAA sporazuma.
- 2.2.3 Operator izrađuje aerodromski priručnik i postupa u skladu s tim priručnikom. Takvi priručnici sadrže sva potrebna uputstva, informacije i postupke za aerodrom, sistem upravljanja i operativno osoblje i osoblje za održavanje u pogledu vršenja njihovih dužnosti.
3. OKOLINA AERODROMA
- 3.1.1 Zračni prostor oko površine kretanja zrakoplova na aerodromu zaštićen je od prepreka kako bi se planirane operacije zrakoplova na aerodromima mogle provoditi bez stvaranja neprihvatljivog rizika koji može prouzrokovati pojava prepreka u okolini aerodroma. Zbog toga se izrađuju, provode i kontinuirano prate površine za praćenje prepreke kako bi se utvrdilo svako prodiranje na tu površinu koje nije u skladu sa pravilima.
- 3.1.2 Svako narušavanje tih površina zahtijeva procjenu kako bi se utvrdilo da li objekat predstavlja neprihvatljiv rizik. Svaki objekat koji predstavlja neprihvatljiv rizik uklanja se ili se poduzimaju odgovarajuće mjere za umanjene rizika kako bi se zaštitio zrakoplov koji koristi aerodrom.
- 3.1.3 Informacije o svim preostalim preprekama se objavljuju i prepreke se, zavisno o potrebi, obilježavaju i, ako je to potrebno, osvjetljavaju kako bi bile vidljive.
- 3.2 Prate se opasnosti povezane s ljudskom aktivnošću i upotrebom zemljišta kao što su, između ostalog, stavke na popisu u nastavku. Rizik koji je prouzrokovan takvim opasnostima se procjenjuje i ublažava odgovarajuće:
- (a) svaki razvoj ili promjena upotrebe zemljišta u području aerodroma,
- (b) mogućnost turbulencija izazvanih preprekama,
- (c) upotreba opasnih, zbujujućih i zavaravajućih svjetala,
- (d) blještavost prouzrokovana velikim i visokoreflektirajućim površinama,
- (e) stvaranje područja koja mogu podstaći aktivnost divljih životinja u području kretanja zrakoplova na aerodromu, ili
- (f) izvori nevidljivog zračenja ili prisutnost pokretnih ili fiksnih objekata koji mogu ometati performanse zrakoplovnih komunikacijskih, navigacijskih i nadzornih sistema ili negativno na njih uticati.
- 3.3 Države ECAA područja osiguravaju da je uspostavljen plan za vanredne situacije u zrakoplovstvu koje se pojavljuju u lokalnom području aerodroma.
4. ZEMALJSKE USLUGE
- 4.1 Odgovornosti pružatelja zemaljskih usluga
- Pružatelj zemaljskih usluga odgovoran je za sigurno izvršavanje svojih aktivnosti na aerodromu. Odgovornosti pružatelja su sljedeće:
- (a) pružatelj ima sva sredstva potrebna za osiguranje sigurnog pružanja usluga na aerodromu. Ta sredstva uključuju, između ostalog, objekte, osoblje, opremu i materijal,
- (b) pružatelj se usklađuje sa postupcima sadržanima u aerodromskom priručniku, između ostalih onima koji se odnose na kretanja njegovih vozila, opreme i osoblja i na rizik povezan sa aerodromskim operacijama zimi, noću i u nepovoljnim vremenskim uvjetima,
- (c) pružatelj pruža zemaljske usluge u skladu sa postupcima i uputstvima operatora zrakoplova za kog radi,
- (d) pružatelj osigurava da su priručnici za rad i održavanje opreme za zemaljske usluge dostupni, primjenjuju se u praksi i obuhvataju uputstva za rad, održavanje i popravke, informacije o servisiranju, utvrđivanje kvarova i postupke inspeksijskog pregleda,
- (e) pružatelj koristi samo adekvatno obučeno i kvalificirano osoblje i osigurava provođenje i održavanje programa obuka i provjere radi osiguranja trajne stručnosti cjelokupnog odgovarajućeg osoblja,
- (f) pružatelj osigurava da je njegovo osoblje fizički i psihički sposobno za zadovoljavajuće izvršavanje svojih zadataka, uzimajući u obzir vrstu aktivnosti, a posebno njen mogući uticaj na sigurnost letenja i zrakoplovnu sigurnost koja se odnosi na sigurnost letenja.
- 4.2 Sustavi upravljanja
- 4.2.1 Zavisno od vrste aktivnosti koja je poduzeta i veličini organizacije, pružatelj uspostavlja i održava sistem upravljanja radi osiguranja usklađenosti sa bitnim zahtjevima navedenima u ovom aneksu, upravljanja sigurnosnim rizicima i nastojanja za kontinuiranim poboljšavanjem tog sistema. Takav sistem je koordinisan sa sistemom upravljanja operatora aerodroma.
- 4.2.2 Pružatelj uspostavlja sistem izvještavanja o događajima kao dio sistema upravljanja iz tačke 4.2.1. kako bi doprinio ostvarenju cilja kontinuiranog poboljšavanja sigurnosti letenja. Ne dovodeći u pitanje druge obaveze o izvještavanju, pružatelj dostavlja informacije o svim događajima sistemu izvještavanja operatora aerodroma, sistemu izvještavanja operatora zrakoplova i, ako je to relevantno, sistemu izvještavanja pružatelja usluga zračnog prometa. Sistem izvještavanja o događajima mora biti u skladu sa primjenjivim pravom ECAA sporazuma.

4.2.3 Pružatelj izrađuje priručnik za zemaljske usluge i postupa u skladu s tim priručnikom. Takav priručnik sadrži sva potrebna uputstva, informacije i postupke za usluge, sistem upravljanja i osoblje koje pruža usluge u pogledu izvršavanja njihovih dužnosti.

5. USLUGE UPRAVLJANJA PLATFORMOM (AMS)

5.1 Pružatelj usluga AMS-a pruža svoje usluge u skladu sa operativnim postupcima uključenim u aerodromski priručnik.

5.2 Zavisno od vrste aktivnosti koja je poduzeta i veličini organizacije, pružatelj usluga AMS-a provodi i održava sistem upravljanja, uključujući upravljanje sigurnošću letenja, radi osiguranja usklađenosti sa bitnim zahtjevima navedenima u ovom aneksu.

5.3 Pružatelj usluga AMS-a uspostavlja formalne dogovore sa operatorom aerodroma i pružateljem usluga zračnog prometa u kojima se opisuje područje primjene usluga koje se trebaju pružati.

5.4 Pružatelj usluga AMS-a uspostavlja sistem izvještavanja o događajima kao dio sistema upravljanja iz tačke 5.2 kako bi doprinio ostvarenju cilja kontinuiranog poboljšavanja sigurnosti letenja. Ne dovodeći u pitanje druge obaveze o izvještavanju, pružatelj dostavlja sve informacije o događajima sistemu izvještavanja operatora aerodroma i, ako je to relevantno, sistemu izvještavanja pružatelja usluga zračnog prometa.

5.5 Pružatelj usluga AMS-a učestvuje u programima sigurnosti letenja koje je uspostavio operator aerodroma.

6. OSTALO

Ne dovodeći u pitanje odgovornosti operatora zrakoplova, operator aerodroma osigurava da, osim u vanrednim situacijama za zrakoplov, prilikom preusmjeravanja na alternativni aerodrom ili u nekim drugim uvjetima koji se utvrđuju u svakom pojedinačnom slučaju, aerodrom ili njegove dijelove ne upotrebljavaju zrakoplovi za koje projekat i operativni postupci aerodroma nisu uobičajeno namijenjeni.

ANEKS VI

Neprijmjenjive odredbe

Neprijmjenjive odredbe Uredbe komisije (EU) br. 139/2014 od 12. februara 2014. godine o utvrđivanju zahtjeva i upravnih postupaka u vezi sa aerodromima u skladu sa Uredbom (EZ) br. 216/2008 Evropskog parlamenta i Vijeća:

Član 5.

(Izuzeća)

(3) Evropska komisija može u svakom trenutku odlučiti da ne odobri izuzeće u sljedećim slučajevima:

- opšti ciljevi sigurnosti letenja iz Uredbe (EZ) br. 216/2008 nisu ispunjeni,
- odgovarajući podaci o putnicima i teretu premašeni su u posljednje tri uzastopne godine,
- ako izuzeće nije u skladu sa odgovarajućim zakonodavstvom EU-a;

(4) Ako Evropska komisija odluči da izuzeće nije dopušteno, predmetna država članica opoziva izuzeće.

Neprijmjenjive odredbe Uredbe (EU) 2018/1139 Evropskog parlamenta i Vijeća od 4. jula 2018. godine o zajedničkim pravilima u području civilnog zrakoplovstva i osnivanju Agencije Evropske unije za sigurnost zračne plovodbe i izmjeni uredbi (EZ) br. 2111/2005, (EZ) br. 1008/2008, (EU) br. 996/2010, (EU) br. 376/2014 i direktiva 2014/30/EU i 2014/53/EU Evropskog parlamenta i Vijeća i stavljanju van snage uredbi (EZ) br. 552/2004 i (EZ) br. 216/2008 Evropskog parlamenta i Vijeća i Uredbe Vijeća (EEZ) br. 3922/91 koje se odnose na oblast aerodroma, Poglavlje III – Osnovni zahtjevi, Odjeljak IV – Aerodromi.

Član 36.

(Provedbeni akti u pogledu aerodroma i aerodromske opreme povezane sa sigurnošću)

- (1) Kako bi se osiguralo jednoobrazno provođenje bitnih zahtjeva iz člana 33. i usklađenost sa njima, za aerodrome i aerodromsku opremu povezanu sa sigurnošću, Komisija na osnovu principa utvrđenih u članu 4. i radi ostvarivanja ciljeva utvrđenih u članu 1. donosi provedbene akte kojima se utvrđuju detaljne odredbe u vezi sa:
- pravilima i postupcima za utvrđivanje, na osnovu člana 34. stav (5), osnove za certifikaciju koja se za potrebe certifikacije u skladu sa članom 34. stav (1) primjenjuje na aerodrome i pravilima i postupcima za obavještanje podnositelja zahtjeva o toj osnovi,
 - pravilima i postupcima za utvrđivanje detaljnih specifikacija koje se za potrebe certifikacije u skladu sa članom 35. stav (1) primjenjuju na aerodromsku opremu povezanu sa sigurnošću i pravilima i postupcima za obavještanje podnositelja zahtjeva o tim specifikacijama,
 - pravilima i postupcima za izdavanje, održavanje, izmjenu, ograničavanje, suspendovanje ili ukidanje potvrda aerodromu iz člana 34, uključujući operativna ograničenja povezana sa posebnim projektom aerodroma,
 - pravilima i postupcima za izdavanje, održavanje, izmjenu, ograničavanje, suspendovanje ili ukidanje potvrda za aerodromsku opremu povezanu sa sigurnošću iz člana 35. stav (1), i situacije u kojima se takve potvrde zahtijevaju,
 - pravilima i postupcima za uspostavljanje detaljnih specifikacija primjenjivih na aerodromsku opremu povezanu sa sigurnošću, a koja je predmet davanja izjave u skladu s članom 35. stav (1),
 - pravilima i postupcima za davanje izjave u skladu sa članom 35. stav (1) u odnosu na aerodromsku opremu povezanu sa sigurnošću, i za situacije u kojima se takve izjave zahtijevaju,
 - privilegijama i odgovornostima imatelja potvrde iz člana 34. i člana 35. stav (1) i organizacija koje daju izjave u skladu s članom 35. stav (1),
 - pravilima i postupcima za priznavanje i zamjenu nacionalnih potvrda aerodroma izdatih na osnovu nacionalnog prava u potvrde aerodroma iz člana 34. ove uredbe, uključujući mjere koje je predmetna država članica već odobrila na osnovu prijavljenih razlika u odnosu na Aneks 14 Čikaškoj konvenciji.

Ti se provedbeni akti donose u skladu sa postupkom ispitivanja iz člana 127. stav (3).

- (3) Pri donošenju tih provedbenih akata Komisija osigurava usklađenost sa bitnim zahtjevima iz člana 33. ove uredbe i uzima u obzir međunarodne standarde i preporučene prakse, posebno one navedene u Aneksu 14 Čikaškoj konvenciji.

Član 38.

(Zaštita okoline aerodroma)

- Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da su aerodromi koji se nalaze na njihovom državnom području zaštićeni od aktivnosti i zbivanja u svojoj okolini koji mogu prouzrokovati neprihvatljive rizike za zrakoplove koji koriste aerodromom.
- Organizacije iz člana 37. stav (1) prate aktivnosti i zbivanja koja mogu prouzrokovati neprihvatljive sigurnosne rizike za zrakoplovstvo u okolini aerodroma za čiji su rad odgovorne. Te organizacije poduzimaju potrebne mjere za smanjenje tih rizika koliko je to u njihovoj moći, a kada to nije slučaj, o

tim rizicima obavještavaju nadležna tijela države članice u kojoj se nalazi aerodrom.

- (3) Kako bi se osigurala jednaka primjena ovog člana Komisija, na osnovu principa utvrđenih u članu 4, te radi ostvarivanja ciljeva utvrđenih u članu 1, donosi provedbene akte kojim se utvrđuju detaljne odredbe. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz člana 127. stav (3).

Član 39.

(Delegirana ovlaštenja)

- (1) U odnosu na rad aerodroma i pružanje zemaljskih usluga i usluga AMS-a na aerodromima Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu sa članom 128. kojima se utvrđuju detaljna pravila u vezi sa:
- a) posebnim uvjetima za rad aerodroma u skladu sa bitnim zahtjevima iz člana 33,
 - b) uvjetima za izdavanje, održavanje, izmjenu, ograničavanje, suspendovanje ili ukidanje potvrda iz člana 37. stav (1),
 - c) privilegijama i odgovornostima imatelja potvrda iz člana 37. stav (1),
 - d) uvjetima i postupcima za davanje izjava organizacija koje pružaju zemaljske usluge i organizacija koje pružaju usluge AMS-a u skladu sa članom 37. stav (2), uključujući priznavanje tih izjava, bez dalje provjere, od strane operatora,
 - e) privilegijama i odgovornostima organizacija koje pružaju zemaljske usluge i organizacija koje pružaju usluge AMS-a i koje su dale izjave u skladu sa članom 37. stav (2).
- (2) U pogledu aerodroma, aerodromske opreme povezane sa sigurnošću, rada aerodroma i zemaljskih usluga i usluga AMS-a Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu sa članom 128, za izmjene i dopune Aneksa VII i, ako je to primjenjivo, Aneksa VIII kada je to potrebno zbog tehničkog, operativnog ili naučnog razvoja ili dokaza o sigurnosti letenja u vezi sa aerodromima, s ciljem i u mjeri potrebnoj za postizanje ciljeva utvrđenih u članu 1.